

9 | 2024

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 34. (94.) ÉVF.
9. SZÁM | 2024. SZEPTEMBER | ÁRA: 5 LEJ

TARTALOM

- Kedves Olvasó! | 3
- Ilkei Lóránd: Köszönőlevél | 4
- Szentgyörgyi Sándor: In memoriam Pál Ádám János | 5
- Molnár Lehel: Az unitárius egyháztörténet-író Kozmákról | 6
- Kovács Sándor: Gejza József, a tudós pap költő | 9
- Az asztalosszerszámoktól az EKT asztaláig | 10
- Márkos-Mátyás Erzsébet Zita: Jánosi Lajosné Tóth Rozália, Küküllődombó | 12
- A hónap kérdése | 12
- Jakabházi Béla-Botond: Isten? Nem Isten? | 13
- Andrási György: Nevem metamorfózisai II. | 15
- Farkas Dénes: Fejőszék | 18
- Egyházunk hírei | 19
- Jobbágy Mária Júlia: Unitárius gyermek- és konfirmandustáborok | 23
- Az ukrajnai háborús menekültek segélyezéséről (VI. rész) | 25
- Ha ArtZ, hát legyen ArtZ! | 28
- Barangoló Isten országában | 30
- Rejtvény | 31

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Andrási György ny. előadó-tanácsos, lelkész (Kolozsvár), **Csécs Márton Lőrinc** esperes (Torockó), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Ilkei Lóránd** lelkész (Déva), **Jakabházi Béla-Botond** lelkész (Nyáradgálfalva), **Jobbágy Mária Júlia** lelkész (Kolozsvár), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Márkos-Mátyás Erzsébet Zita** angoltanár (Küküllődombó), **Molnár Lehel** levéltáros (Kolozsvár), **Nagy László** ny. lelkész (Marosvásárhely), **Péterfi Zita Ágnes** lelkész (Sepsiszentgyörgy), **Szentgyörgyi Sándor** esperes (Dicsőszentmárton)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Mebízott főszerkesztő: **dr. Andorkó Júlia Eszter** (Hagyományaink, Riport)
Szerkesztőbizottság: **Asztalos Klára** (Nők világa), **Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Czire Alpár** (fotó), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **Koncz Attila** (Kultúra), **Koppándi Júlia** médiareferens (A hónap

kérdése, Egyházi hírek, Én is unitárius vagyok), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet), **Mikó Ferenc** (Bibliamagyarázat), **Nagy Norbert** (Ifjúsági oldal), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Szabó Előd** (Egyháztörténet), **Szabó László** (Szeretetszolgálat), **Szombatfalvi Etelka** (Gyermekoldal)
Tördelés: **Virág Péter**

Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**

Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap 15-e.

ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Talán te is érezted július végén, hogy – bár hőség tombolt, bár még javában nyár volt, bár még a szabadságolóktól voltak túlszűfoltak az utak és a strandok – másként, rézsútosabban esnek a napsugarak, hogy másként susognak a lombok, hogy rövidülnek a nappalok. Igen. Az ősz köszöntött be, nesztelen suhanva, „kánikulában, halk lombok alatt”. Hozta annak reménységét, hogy a betakarításra váró ember magtára, pincéje, csűrje nem marad üresen. És bár a hőség megtizedelte a terményt, a szőlőtőke meghozta illatos, édes termését, a gyümölcsfák ágán körte, alma, szilva mézeseedik. És elhozta az ősz lapunk megújulását, szerkesztőségünk reményei szerint Olvasóink örömére.

A földművelő, állattartó ember közelebb van a természethez, számára talán magától értetődőbb, hogy befektetett munkájának csak akkor van eredménye, ha Isten áldását adja rá, ha küld esőt hozó felleget, lágy szelőt, terményérlelő napsugarat. A modern ember is, bár a természettől távolabb, négy fal között él és dolgozik, megtapasztalja, hogy legnagyobb erőfeszítéseinek is csak akkor van eredménye, ha Isten ad neki erőt, célt, amelyért dolgozhat, segítő munkatársat, támogató családot.

Minden évszakra jut egy-egy sátoros ünnepünk, amely megállásra, számvetésre késztet, amely teremtmény mivoltunkra emlékeztet. Őszi hálaadás ünnepe közeleg. Talán egyik legszebb ünnepünk, hiszen arra emlékeztet, mennyire gazdagok is vagyunk: Isten elhalmozott szeretetével, gondviselésével, elküldött ebbe a földi életbe, családot, örömeket és kihívásokat, jellemformáló nehézségeket adott nekünk, és munkatársainvá tett az ő országában minket. A zsoltárával kérdezzük: kicsoda is a halandó ember, hogy a teremtés végtelen urának ekkora kegyében részesült? Legyen hát hála mindannyiunk szívében a Teremtőtől kapott kimondhatatlan ajándékainkért!

| ANDORKÓ JÚLIA ESZTER

„Hála legyen Istennek kimondhatatlan ajándékáért.” (2Kor 9,15)

Köszönőlevél

ILKEI LÓRÁND

Vajon mi lenne velünk ajándékaid nélkül?

Kedves Isten!

Legutóbbi levelem óta eltelt időben sokat gondoltam Rád. Örömmel vettem, amikor arról tájékoztattál, hogy sok munkád ellenére azért jut időd feltöltődésre is, amikor gyermekeid alkotásában gyönyörködsz, vagy mikor egy új élet fölötti örömed bearanyozza egész napodat. Örömmel olvastam, hogy mennyire boldog voltál, amikor láttad, hogy az egyik testvérünk segített őszinte, önzetlen szeretettel az embertársán.

Osztozom afeletti örömedben is, hogy a jóság és a szeretet nem fogyott ki az emberek között, és hogy közösen olyan nagy dologokra vagyunk képesek, amelyeket egyenként biztosan nem tudnánk megoldani. Én is láttam, hogy mennyi találkozásban volt öröme a testvéreimnek ezen a nyáron, láttam, hogy megölelve egymást, milyen szépen megtisztult a lelkünk, s milyen otthonossá varázsoltak egy-egy helyszínt, templomot, iskolát, focipályát vagy éppen egy csendes tisztást. Ilyenkor mindig boldog vagyok és Rád gondolkodom, hogy Te biztosan bölcsen mosolyogsz, amikor gyermekeidként viselkedünk. Látod, jó munkát végeztél, s az a sok áldás, ami Tőled érkezik, nem hiába való, mert sokan vagyunk, akik élünk veled, s akik próbáljuk növelni, gyarapítani azt a sok kincset, amit ránk bízál.

Igen, éreztem a fájdalmad is, amikor a háborúkról, a gaztettekről, a kicsinyek, a gyengék, az elnyomottak sorsáról írtál. Van, akinek nem sikerül áldásaiddal élni. De bennünk van a remény, hogy áldásaid s az azokat hordozók egy napon beteljesítik álmodat, s értékeid uralják majd ezt az egész golyóbist. Átérezem őket, s gyomrom görcsbe szorul, valahányszor rájuk gondolok, de értük kérlek Téged, hogy békességedet s szeretetedet soha ne vond meg tőlünk. Nagy szükségünk van rá, s arra, hogy lelkeddel tégy bennünket erőssé és állhatatossá, hogy tudjuk munkálni a Te országodat. Mert hiszem, hogy a legszebb megbízatást kaptuk Tőled.

A minap elgondolkodtam azon, hogy vajon mi lenne velünk ajándékaid nélkül. Hogyan élhetnénk? Mi lenne, ha nem ültetnéd el lelkünkben a hitnek, a lelkiismeretnek, a szabad akartnak, a szeretetnek, az értelemnek csíráit? Röviden összegzem: életünk sivár, kopár lenne, remény nélküli és zord. Talán nem is lennénk emberek. Talán nem is kellene egy olyan világba ember. Amikor pedig ezt láttam, és áldásaim kezdem felsorakoztatni, rájöttem, hogy olyan sokszor kicsinyesek és hálátlanok vagyunk, mert nem tudjuk értékelni, sőt mi több, meglátni se mindazt a sok ajándékot, amely kezedből érkezik. Csak példaként említem a levegőt, amellyel minden pillanatban Téged lélegez be tudónk, és akkor a testünk csodáiról, a világegyetemről, a földünkről, az állatvilágról, a szereteteinkről, a közösségeinkről még csak egy szót sem mondtam. Ezekről mind-mind hosszan tudnék mesélni... Istenem, mindez valami csodálatos, valami gyönyörű! Köszönöm!

Kelt: 2024. augusztus 19., Déva

Gyermeki szeretettel és hálával,

Lóri

Ui.: Várom válaszod! És küldhetsz még egy adaggal, mert nagyon szerettem és igazán hasznos volt, a békéből, a reményből, a hitből. Ha lehet, többet is, másnak is kell adnom.

In memoriam Pál Ádám János (1949–2024)

1949. november 18-án született Dicsőszentmártonban. Szülei Pál János és Elvira, húga Ágota. A dicsőszentmártoni 2-es Számú Líceumban érettségizett 1967-ben.

Teológiai tanulmányait 1968–1972 között végezte a Kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézetben. 1972 szeptemberében szakvizsgázott, majd ugyanez év november 1-jével kezdődően az iszlói gyülekezetben kezdte meg szolgálatát. Lelkészképesítő vizsgát tett 1974. május 8-án, majd július 1-től a püspök áthelyezte a haranglábi gyülekezetbe. 1976. december 5-én a Marosvásárhelyt tartott Zsinati Főtanácson lelkésszé szentelték. Beiktatása 1974-ben volt. Haranglábán a gyülekezetet összefogta, új lelkészi lakást építtetett. 1987. február 1-től 2015. december 1-ig, nyugdíjba vonulásáig a vadadi egyházközségben szolgált.

Nyugdíjas éveit Dicsőszentmártonban és Szőkefalván töltötte. Életkedvét és erejét betegség felmorzsolta. Soha nem panaszkodott, életét megélte, egyházát tisztelte és szolgált. 2024. augusztus 7-én szíve utolsó dobant, lelke Isten kebelén megpihent.

2021. május 11-én mondott vallomásából idézek: „Beteg vagyok, s az utolsó napokra, időre gondolok. Kertes házban születtem, a szőlőskertet szerettem, mindig ide vágytam. Ha meghalok, nincs, amit bánjak, örömet nem ismertem, bánatot sem, gyermekem nincs. Senkinek nem ártottam, akin tudtam, segítettem. Azt mondták, hogy nekem van, azaz volt egy gazdag apám, nem éreztem. Szerettem olvasni, vadászni és horgászni. A fizetésem mindig kicsi volt.

Minden hétfőn azon gondolkoztam, hogy vasárnap mit prédikáljak, szombaton nem ittam. Évfolyamtársaim voltak: Nyitrai Levente, Pállfy Tamás, Dancs Lajos, Ferencz Gabi, Bíró Gyuszi – a bölöni SMT igazgatója – és Farkas Laci. 2016

áprilisában megműtöttek [...]. A János nevet soha nem használtam, mindenkinek Ádi voltam.

Nyomtatásban egy beszédem jelent meg, pályázatra írtam, de nem nyertem. Nagyon sok prédikációs cetlim van, de használni már nem tudom, mert csak utalások és vonalak vannak benne. Beszédeimben az anekdotákat használtam, mert szerettem.

Tudod, mit? Akik ismertek, azoknak ne mondj semmit, akik nem ismertek, még annyit sem!”

Pál Ádám unitárius lelkész a miénk volt, mi mindnyájan az övéi voltunk.

Emléke legyen áldott, pihenése csendes.

| SZENTGYÖRGYI SÁNDOR

„Hála legyen Istennek kimondhatatlan ajándékáért” – imádkozunk az apostollal együtt, s a kimondhatatlanság azt is jelenti, hogy nemcsak sok, hanem sokféle ajándékkal áldott meg bennünket az Úr. A történész munkája nem könnyű, és soha nem is tekintheti befejezettnek azt. Hasonlítanám az orvosi hivatáshoz, hiszen az orvos is legtöbbször betegségben, szenvedésben, fájdalomban, élet-halál küzdelemben találkozik az emberrel. A történész is az események mélyén sokszor fájdalmat, szenvedést, lelki betegséget, sok emberi gyarlóságot lel az események mozgatójaként. De, mint ahogy az orvos is lát gyógyulást, megtisztulást, megújuló életerőt, a történész is sokszor találkozik lelket melengető, erkölcsöt ihlető példákkal, alakokkal kutatásai során. Arra kértem két egykori tanáromat, egyházunk történelmének avatott és szenvedélyes ismerőit, hogy meséljenek egy-egy olyan egyháztörténeti alakról, akik valamilyen értelemben megihlették őket, akik akár évszázados távlatokból ugyan, de mégiscsak rokonlekeként köszönnek rájuk, s talán ránk is életútjukkal, életművükkel. Akikre mindannyian isteni ajándékként tekinthetünk, s ehhez méltóan hálát adhatunk. (Szabó Előd)

Az unitárius egyháztörténet-író Kozmákról

Id. Kozma Mihály korának egyik legszínesebb egyénisége volt.

MOLNÁR LEHEL

Az unitárius egyház az évszázadok folyamán rengeteg fontos és meghatározó személyiséget adott az egyetemes magyar kultúrának, akikről történészek, irodalmárok, lelkészek időről időre megemlékeznek, feltárják életútjukat, szellemi örökségüket.

Számomra az utóbbi években újból felfedezett legérdekesebb unitárius egyéniség(ek) id. Kozma Mihály és leszármazottai. 1996-ban levéltárosi kinevezésem első kutatói megbízatását Erdő János püspök úrtól kaptam, aki arra kért, hogy egy neki címzett budapesti levélben foglaltakra válaszoljak, nevezetesen állítsam össze a Kozma család genealógiáját. A feladatnak eleget tettem.

A családja után érdeklődő budapesti atyafi kérte, ha arra járok, látogassam meg, és hálája jeléül könyvekkel ajándékozott meg. Körülbelül 15 évre rá fogtunk hozzá a Kénosi Tözsér – Uzoni Fosztó nevével fémjelzett Erdélyi Unitárius Egyháztörténet 3. kötetének sajtó alá rendezéséhez, amelynek szerzői közt immár ott szerepelt id. Kozma Mihály és fia, Kozma János is, mint ennek a hatalmas korpusznak a kontinuatorai.

A kéziratos mű szerkesztése rendjén kezünkbe került id. Kozma végrendelete, és akkor az egyik este, lefekvés előtt alaposan végig is olvastam, emlékezve a Kozmákkal kapcsolatos korábbi adatgyűjtésemre. Életem egyik legnagyobb revelációját éltem át, amikor rádöbbsentem arra, hogy id. Kozma Mihály 9. generációs egyenes ági ősapám. Annak idején csak a Kozma nevű leszármazottakra koncentráltam és figyelmen kívül hagytam, hogy id. Kozma Mihálynak négy fián (ifj. Mihály, János, József, Gergely) kívül volt egy lánya is, Kata, akit az a szentgericei id. Jakab Elek vett feleségül, akiknek aztán később unokájuk lett Jakab Elek kolozsvári levéltáros, a kincses város monográfiájának írója.

Családi legendáriumunkban köztudott volt, hogy apai dédnagyanyám ágán Jakab Elek levéltárossal és ennek kapcsán Gál Kelemen kollégiumi igazgatóval rokonok vagyunk (Gál Kelemennek Jakab Elek a nagybátyja volt), de

csak a Kozma-végrendelet elolvasása után jöttem rá, hogy id. Kozma Mihály az előbbinek dédnagyapja, az utóbbinak üknagyapja, nekem pedig ősapám volt.

Ettől a pillanattól kezdve szisztematikusan elkezdtem gyűjteni a Kozmákkal kapcsolatos dokumentumokat, egy majdani nagyobb családi monográfia megírásához.

Id. Kozma Mihályról minden elfogultság nélkül elmondhatom, hogy korának egyik legszínesebb egyénisége, legtermékenyebb írója, egyháztörténésze, lelkésze volt, aki 1723. augusztus 6-án született Torockószentgyörgyön. 1743-ban lett tógás diák a kolozsvári Unitárius Kollégiumban, 1748-tól ugyanott a szintaxisták tanítója, majd 1750-től kollaborátor. 1751. május 10-től nyárádszentlászlói lelkész lett, és azon év június 12-én az árkoszi zsinaton pappá szentelték. Nyárádszentlászlón alapított családot, feleségül véve Musnai Máté Gergely és Koncz Judit lányát, Máté Katát. Gyermekai közül ötből négy itt is született, és 20 évet töltött ebben a gyülekezetben. 1771-ben meghívták szentgericei papnak, és időközben a Marosi Egyházkör jegyzője, majd 1780-tól 1798. november 3-án bekövetkezett haláláig az egyházkör esperese is volt.

Id. Kozma Mihály, még mielőtt véglegesen elkötelezte volna magát Clio, a történelem műzsája szolgálata mellett – fogalmaz egy helyen Kálnoki Kiss Tamás –, és mielőtt a toll teljes mértékben az ő kezébe került volna, már részt vett az unitárius egyház történetének megírását célzó anyaggyűjtésben. Lemásolta Kénosi Tőzsér János eredeti kéziratát, ezáltal lehetőséget teremtett a kollektív munka szerzői részeinek elkülönítésére. Uzoni Fosztó István halálát követően (1778) értelemszerűen ő vette át lelkésztársa munkáját. Uzoni kiegészítéseit is lemásolta, és beillesztette azokat a Kénosi Tőzsér-kéziratból másolt szövegbe, majd saját kutatásaiból származó adatokkal egészítette ki, és folytatta az unitárius egyház 18. századi történetének megírását egészen az 1790-es évekig. Ezt követően fia, Kozma János lemásolta az előző anyagokat, és tovább gyűjtötte, illetve másolta a történelmi forrásokat.

Id. Kozma Mihály prédikációíróként is jelentőset alkotott, 12 kötetben közel 500 beszédet írt le, és egy 444 oldalas imakönyvet is hátrahagyott.

Kozma Gergely, id. Kozma Mihály ötödik fia

Gellérd Imre több beszédét is elemezte, és megállapította, hogy Kozma Mihály új prédikációs műfajt is teremtett, nevezetesen a szószéki szatírárt. Virágnyelven fogalmazta meg kritikáját és mondott ítéletet kora társadalmáról, amelyet hívei megértettek, és minden bizonnal jólesett hallaniuk a burkoltan kimondott fájó igazságot. Közel 300 oldalas különböző névnapi köszöntőverset és éneket is írt epigramma vagy képvers formájában, amelyeket egy-egy anagrammával kezdett.

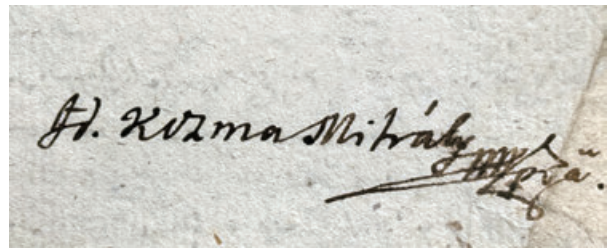
Id. Kozma Mihálynak, ahogy korábban említettem, elsőszülött gyermeke ifj. Kozma Mihály volt, aki tordai gimnáziumi igazgató, majd várfalvi és bágyoni pap lett. Második gyermeke Kata (8. generációs ősanym). Harmadik: János, szabédi és csokfalvi pap. Negyedik: József, kolozsvári ügyvéd. Ötödik: Gergely, szentgericei majd kövendi pap, esperes, aki szintén gazdag irodalmi munkásságot fejtett ki, kapcsolatban állt Kazinczyval, Döbrentével és Csokonaival is.

Egyik Kozmáról sem maradt fenn arckép, legalábbis így tudtuk. Az idén januárban az Amerikai Egyesült Államokban, a kaliforniai Berkeley-ben voltam, és egy nap feleségemmel, Szabó Évával együtt meghívtott magához az erdélyi gyökerekkel is rendelkező id. Horváth

János nyugdíjas egyetemi tanár, karnagy, cselóművész. Ahogy nézegettem a szobája falán lévő családi és egyéb képeket, egyszer csak felfedeztem egy akvarellportrét, aminek a hátára rá volt írva, hogy „Kozma Gergely kövendi ref. esperes”. Ujjongva jegyeztem meg, hogy ez nem lehet más, mint az ősapám ötödik gyermeke, azzal a kiegészítéssel, hogy nem református, hanem unitárius esperes volt, ugyanis Kövenden akkoriban csak unitáriusok éltek. Így derült ki, hogy szegről-végről id. Horváth Jánossal is rokon vagyok. Isteni gondviselésnek tartom ezt a felfedezést, hiszen mekkora esélye van annak, hogy több ezer kilométerre, a tengeren túl rátalál valaki egyik ősének a portréjára. Emellett unitárius arcképcsarnokunk is egy illusztris személlyel bővült.

Id. Kozma Mihály munkássága mély nyomot hagyott az Erdélyi Unitárius Egyház történetében. Utódait végrendeletileg is az ő munkája

folytatására kötelezte. Az ő tevékenységük nemcsak egyháztörténeti szempontból jelentős, hanem egy olyan családi örökséget is képvisel, amely generációkon átívelve meghatározta a Kozma család tagjainak szerepét az erdélyi kulturális és vallási életben. A Kozma család egyházi szolgálatáról nagyon sok forrásból olvashatunk, id. Kozma Mihályról például az *Unitárius Élet* 2007. évi 4. száma ír a 11–13. oldalakon: Kálnoki Kis Tamás: Akik előttünk jártak. id. Kozma Mihály (1723–1798).

Id. Kozma Mihály aláírása

Id. Kozma Mihály képeversei | Molnár Lehel fotói

Gejza József, a tudós pap költő

KOVÁCS SÁNDOR

*Ő kapcsolja
össze
a múltat a
jelennek.*

Egy kedves felszólításra született válasz az alábbi rövid eszmefuttatás. Szabó Előd székelykeresztúri lelkész, az *Unitárius Közlöny* rovat-szerkesztője kért fel arra, hogy írjam meg, ki a kedvenc egyháztörténeti alakom, miért, mi köze a jelenhez, és hol olvashatnak róla többet a lap olvasói. Megpróbálok szép sorjában minden kérdésre válaszolni.

Kedvenc egyháztörténeti alakom sok van, lassan harminc esztendeje tanítom az unitáriusok történetét, így igen megsokasodtak „hőseim”. Tehetségem szerint igyekeztem megírni közös történetü(n)ket, életútjuk inspirál, munkásságuk ma is lenyűgöz. Olyan hőszám azonban, akinek kutatására feltettem volna az életem, nincs. Az unitárius cigányprímásról, akinek életéről e lap hasábjain is írtam, a tudós püspökök egyházépítő munkáján át a világutazókig mindenki érdekelt és érdekel. Hálával és alázattal gondolok a furfangos és okos Bardoc Pálnéra, aki méhkasait zúdította a kövendí toronyból a falut fosztogató tatárokra, a kollégiumainkban tanult szegénydiákokra, a seniorokra, a színházat szervezőkre, a templomukat felépítő és megvédő eleinkre. Egy kedvencem mégiscsak van, Gejza József (1742–1782), ő kapcsolja össze a múltat a jelennek. Szász Ferenc néhai brassói lelkész hívta fel a figyelmem a 18. század lelkész poétájára, a tudós papra, a főúri temetések népszerű szónokára. Prédikációi, kommentárjai és

versei kéziratban maradtak fenn. Tordán és Torockón paposkodott, majd a kolozsvári kollégiumban tanította a héber és görög nyelvet. Soha nem tanult külföldön, mégis pallérozott, tudós pap volt, a Lengyelországból Erdélybe menekült Geizanowski család méltó utóda. Felmenői között tanárok, orvosok, papok voltak. Már apja, aki Homoródalmás papja volt, Gejzára magyarosította nevét. Fia magyarul és latinul verselt, prédikált, nevelt. Énekeskönyvünkben a 105. ének őrzi emlékét.

Zárásul – magam okulására – két sírversét idézem: „Majd a puskaporból csendes hamu leszen, / megjámborulsz mikor a halál megésszen.” „Vastag tudatlanság Sovány kevélységgel / Sok rétű Tévelygés titkos gyűlölséggel / Logica képtelenséggel / E szemfedél alatt feszülnek bőséggel.”

Gejza Józsefről a *Keresztény Magvető* hasábjain írtam 1992-ben és 2004-ben. Köszönöm Szász Ferencnek, hogy lelkész költő elődjét figyelmembe ajánlotta, s a tudományos pályán elindított.

Gejza József (ford.): *Magyar Diacrisis* | Molnár Lehel fotója

Az asztalosszámoktól az EKT asztaláig

Szabó Zoltán Győző egyházköri felügyelőgondnok, vállalkozó Marosvásárhelyen született, egész életében fűtötte a tanulás és a szolgálat szenvedélye. Példaképei Brassai Sámuel és Steve Jobs, hisz az egyház jövőjében, amelyért tehetsége szerint mindent megtesz. Az interjút dr. Sándor Krisztina készítette.

Mit mondasz el magadról legtöbb tíz mondatban, ha bemutatkozásra kérnek?

Szülővárosomban kárpitosként és asztalosként kezdtem pályafutásomat. Az életszínvonalam növelése érdekében továbbtanultam Brassóban. Az egyetem elvégzése előtt a munkabiztonsági ágazat iránti szenvedélyemet fedeztem fel, és mesteri fokozatot is szereztem a Zsil-völgyi egyetemen. Bár doktori kutatásaim egyelőre szünetelnek, a tanulás iránti vágyam továbbra is él. Húsz éve boldog házasságban élek, két lányunk van, akik tanulmányaikban és sportban is kiválóak. Cégtulajdonosként mindig is fontosnak tartottam az emberek és a becsületes munka értékelését. Ez a hozzáállás vezetett arra, hogy aktívan részt vegyek egyházközségem életében, ahol gondnokként, felügyelőgondnokként és az Egyházi Képviselő Tanács tagjaként szolgálok. Ezek a szerepek nagy megtiszteltetést jelentenek számomra, melyeket örömmel és odaadással töltök be.

Egy nagy, városi gyülekezet gondnoka és a Marosi Egyházkör felügyelőgondnoka vagy. Honnan indult az egyházi pályád?

Az egyházi pályám kezdete visszanyúlik gyermekkoromra, amikor a szüleimmel részt vettünk az istentiszteleteken. Egyetemi éveim során, amikor csak tehettem, részt vettem a brassói gyülekezet istentiszteletein, ahol az egykori marosvásárhelyi segédlelkész, Szász Ferenc immár főlelkészként prédikált. Ilyenkor lelkiileg feltöltődve indulhattam neki a következő hétnek.

Egy januári napon Nagy László tiszteletes úr hívott telefonon, és azt kérdezte, elvállalnám-e, hogy legyek az egyházközség keblitanácsának tagja? Igennel válaszoltam. Ez akkora

megtiszteltetés volt nekem, hogy majd kiugrottam a bőrömből. A gyülekezetben való aktív részvétel, majd később a gyülekezeti tanácsban végzett munka során fokozatosan tapasztalatot szereztem az egyházi adminisztrációban és közösség-szervezésben. Ez a tapasztalat és a cég adminisztrációs tevékenysége vezetett oda, hogy felkértek a gyülekezeti gondnoki szerepre.

A Marosi Egyházkör felügyelőgondnoki tisztsége egy újabb lépcsőfok volt, amelyet a gyülekezetben végzett munkám elismeréseként kaptam. Ez a szerep nagyobb felelősséggel jár, hiszen az egyházkörben több gyülekezetet kell segítenem, és támogatnom őket a mindennapi működésükben. Az egyházi pályám során mindig is fontosnak tartottam, hogy a hitemet és a közösségi értékeket egyesítsem a szolgálatomban, és ez vezérel ma is minden döntésemben.

Mit jelent számodra unitáriusnak lenni?

Számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy egy olyan hitbéli közösséghez tartozom, amely a szabadságot, a racionalitást és az egyéni lelkiismeret tiszteletét helyezi előtérbe. Az unitárius hit hangsúlyozza Isten egységét és az emberek közötti testvériséget, ugyanakkor nagyra értékeli a szellemi szabadságot és az egyéni hit kérdéseiben való szabad gondolkodást.

Elkötelezett vagyok az erkölcsi felelősség, a szeretet és az igazságosság mellett.

Unitáriusnak lenni számomra azt is jelenti, hogy elkötelezett vagyok az erkölcsi felelősség, a szeretet és az igazságosság mellett.

Vállalkozóként hogyan látod az egyházközségek gazdálkodását? Miben változtatnál?

Úgy látom, hogy az egyházközségek gazdálkodása sok kihívással néz szembe, különösen a mai, gyorsan változó gazdasági környezetben. Az egyházközségek általában stabilitásra törekcsenek, de gazdálkodásuk sokszor kissé konzervatív, ami hosszú távon fenntarthatósági problémákat eredményezhet. Sok esetben az egyházi gazdálkodás párhuzamban áll a magánvállalkozások gazdálkodásának stratégiájával. úgy gondolom, hogy az egyházközségek gazdálkodása lehet hatékonyabb, ha nyitottak az új ötletekre és stratégiákra, miközben megőrzi a közösségi értékeket és az egyház alapvető küldetését.

Mi nyújt számodra elégtételt a vállalkozásban, illetve az egyházi munkában?

A vállalkozásban a kreativitás, a siker és a konkrét eredmények adják az elégtételt, míg az egyházi munkában a közösségépítés, a szolgálat és a lelki beteljesedés az, ami motivál és kielégít. Mindkét terület különböző módon járul hozzá ahhoz, hogy teljesnek érezzem magam, és értelmet találjak a munkámban és a mindennapjaimban.

Hogyan látod a jövő unitárius egyházát?

A jövő unitárius egyháza előtt álló kihívások és lehetőségek egyaránt nagyok. Az egyház akkor maradhat erős és releváns, ha megőrzi alapvető értékeit – a szabadságot, a szeretetet, a közösséget –, miközben nyitott marad az innovációra, a párbeszédre, és a változó világ kihívásaira. Hiszek abban, hogy az unitárius egyház a jövőben is képes lesz betölteni szerepét, mint a lelki feltöltődés és a társadalmi felelősségvállalás fontos központja.

Ki a példaképed és miért?

Az utolsó erdélyi polihisztor élete és munkássága különösen inspiráló számomra. Brassai Sámuel példája számomra a tudományos és vallási életben való elkötelezettséget,

a tradíciók tiszteletét és az újító szellemet egyesíti, amely arra ösztönöz, hogy mindig törekedjek a tudás és a közösségi szolgálat fejlesztésére.

Egyházi vonatkozáson kívül Steve Jobs a példaképe.

Miért Steve Jobs?

Steve Jobs élete és munkássága emlékeztet arra, hogy a sikerhez nemcsak tehetség, hanem elkötelezettség, kitartás, és egy olyan vízió is szükséges, amely túlmutat a jelenen. Az ő példája arra ösztönöz, hogy ne féljek a nagy kihívásoktól, és mindig törekedjek arra, hogy a lehető legjobb eredményt érjem el, bármilyen területen is dolgozom.

Számodra melyik a tíz legszebb szó az életben?

A tíz legszebb szó, amelyeket különösen értékesnek tartok az életben, a következők: szeretet, család, egészség, béke, szabadság, remény, hit, barátság, boldogság, türelem. Ezek a szavak számomra olyan értékeket és érzéseket hordoznak, amelyek az életet igazán teljessé és széppé teszik.

Jánosi Lajosné Tóth Rozália, Küküllődombó

A küküllődombói unitárius templom megannyi magasztos érzés helyszíne. A belső tér gyönyörűségét fokozza, hogy bármelyik bútorra pillantunk, egyházközségünk tagjai, szüleink, nagyszüleink hozták életre vagy adományozták.

Ilyen a szószékkorona is. Szimbolikus jelentése mellett kihangsúlyozza az elhangzó tanítást. Különleges, hiszen női kezek faragták: Jánosi Lajosné Tóth Rozália 1955. december 14-én született. Iskolai elvégzése után a dicsőszentmártoni Tehnolemn fafeldolgozó és bútorkészítő üzemben dolgozott. Mindeközben férjével családot alapítottak, majd három gyermeket bízott rájuk a Fennvaló, Emesét, Rózsikát és Lacit. Kevésel nyugdíjba vonulása után kérte fel az akkori tiszteletes, néhai Péterfi Sándor, hogy faragja ki és írja meg a restaurált szószékre illő zárórészt. A felkérésnek eleget tett. 2015-ben, a Kisgyörgy József Unitárius Dalkör fennállásának 165. évfordulóján szentelték fel.

Ebben a közösséget felörlő világban, amelyben leginkább az egyéni megélhetőségért, érvényesülésért, jólétért küzd az ember, elmondhatatlan megnyugvást, reményt jelent, és kifejezhetetlen hálát ébreszt bennem mint közösségi emberben, hogy a hívek gondolnak egyházukra, fontos számukra, és évek telhetnek el, távolságok

szakadékként nőhetnek, de az összetartozás nem felejtődik el.

Jánosi Lajosné Tóth Rozália jelenleg öt unoka nagymamája, s hetvenedik életéhez közelítve örül annak az egészségnek, ami még megadatott neki. A faragás számára már csak szép emlék, az egykor elkészített darabok azonban híven őrzik keze munkáját.

Mi hálával és csodálattal nézzük minden vasárnapon és ünnepnapon templomunk belsejét. Köszönjük!

| MÁRKOS-MÁTYÁS ERZSÉBET ZITA

A HÓNAP KÉRDÉSE

Melyek életed legnagyobb ajándékai?

„Megtapasztaltam, hogy a hálaadás erejéből tudok táplálkozni, feleségem és két gyönyörű gyermekem Istennek kegyes ajándékai. Apai nagyapámtól örökölt zenei tehetségem is hasonló ajándék, amelyet a gyerekek gitároktatására fordított, hozzájárulva ezzel a magyar retró zene továbbéléséhez.”

| SZÁSZ CSABA BÉLA, SZÉKELYKERESZTÚR

„Életem legnagyobb ajándéka és áldása, hogy szerető és támogató szülőket, férjet, baráti

közösséget kaptam, anya lehetek. Ezért derúvel és hittel éltem, élem az életem. Szeretemben élni – ez a legnagyobb isteni áldás!”

| FEKETE JUDIT, KOLOZSVÁR

„Ajándék a holnapi nap, amit megérhetek és megélhetek egészségben, szeretetben, békeességben családom körében. Ajándék a hitem, amely erőt ad minden időben. A családom, édesanyám, a testvérem, a jó embereim, akik körülvesznek, akikre számíthatok bármiben.”

| THIESZ MÁRIA, MAROSVÁSÁRHELY

Isten? Nem Isten?

JAKABHÁZI BÉLA-BOTOND

Kiderül, hogy Isten meglepő, titokzatos erő, aki/ami teljességgel kiszámíthatatlan.

Az istenismeret egyik talán legnehezebb útja a tagadásé. „Neti, neti” – olvashatjuk az ősi szanszkrit iratokban, azaz „ez sem, az sem”. A keresztény teológiai irodalomban hasonlót fogalmazott meg az 5. századi titokzatos Pseudo-Dionüszosz Areopagitész a Theologia Mysticában: mindent, amit elmondhatunk istenről, nem isten. Ez a negatív teológia útja, amely egy provokatív és talán bosszantóan rövid kijelentéssel lenullázza a gondosan megszerkesztett rendszeres teológiá(ka)t: bármit, amit elképzelhetünk, elmondhatunk, érezhetünk Istenről, nem más, mint emberi elképzelés, kijelentés, érzés. Jogosan merülhet fel a kérdés: a szentírások által ismert istenség milyen mértékben „fedi a valóságot”? Teljes mértékben – mondaná egy fundamentalista, egyáltalán nem – mondaná egy misztikus. Úgy gondolom, hogy unitárius lelkületünk mindkét, egymásnak ellentmondó álláspontot el tudja fogadni, s az „átlagunitárius” – ha volna ilyen – ezen a spektrumon helyezkedne el. Tekinthezünk a Bibliánkra úgy, mint magának az Istennek a szavára, aki szó szerint diktálta a szent szöveget – azzal a csavaros megjegyzéssel, hogy azt nem tudhatjuk, hogy amit Isten diktált, az milyen műfaj (pl. paródia Jónás könyve esetében, hiteles történelem Jeremiás könyvében, propaganda Józsué könyvében, fantasztikus pszichedelikus „bad trip”-beszámoló a Jelenések könyvének esetében stb.). Vagy tekinthetjük egy elavult gyűjteménynek, amelyet csupán

érzelmi okok, főként nosztalgikus múltidézés miatt tartunk becsben. A kiegyensúlyozottnak tekintett álláspont viszont az, hogy szent irodalom, amelynek előírásait egyszerre kritikusan és szeretettel próbáljuk követni. Nem túlzás azt állítani, hogy kimeríthetetlen kincseshánya.

S innen most e bányának egy nagyon mély mellékgugába szeretném kalauzolni a kedves Olvasót, amely felborítja az istenségről alkotott közkezdvelt nézeteket. Egy olyan bibliai történet vizsgálatát ajánlom, amely egyfajta turbulenciát okoz, de ez nem öncélú: közelebb visz az Istenhez azáltal, hogy tagadja elkényelmesedett teológiánk istenképét. Egy olyan történetről van szó, amelyben Jáhvé meg akarja ölni Mózeset, de valaki, aki szereti Mózeset, szembeszáll az istenséggel. Isten ellenében az életet védi – és győz!

A történet rejtély, s a főhőse talán még nagyobb titok, neve: Cippóra. De az egész rész annyira furcsa, hogy meglehet, ez a Biblia egyik legtitokzatosabb szövege, s olyan mély irodalomtörténeti és teológiai kérdéseket vet fel, melyeket itt nincs módunkban részletesen tárgyalni. Csak a lényeg lényegét.

A történet a 2Móz 4,24–26-ban ekként olvasható: „Útközben történt az éjjeli szálláson, hogy rátámadt az ÚR [Jáhvé], és meg akarta ölni. De Cippóra fogott egy éles követ, levágta fiának az előbőrét, Mózes combjához érintette, és így szólott: Véren szerzett vőlegényem [vérrokonom] vagy! Akkor eltávozott tőle az ÚR. Cippóra akkor a körülmetélés miatt nevezte így Mózeset: Véren szerzett vőlegény.”

Három rövid mondat, mely felborítja az amúgy bibliai alapú, Istenről alkotott elképzeléseinket.

Bármit, amit elmondhatunk, érezhetünk Istenről, nem más, mint emberi elképzelés, vélekedés, érzés.

A narráció szándékosan rövid, rejtélyes, és izgalmas. A veszély pillanatában Cippóra határozottan és hatékonyan cselekszik. Egyetlen rövid mondat mond el egy drámát, egyetlen rövid mondat elég a bibliai írónak ahhoz, hogy tudunkra adja: Cippóra felméri a helyzetet, cselekszik (vág), és mintegy ráolvas vagy varázsigét mond, amivel megpecsételi és teljessé teszi a rituálét. Szavainak és tetteinek rituális hatékonysága nyilvánvaló, mert a veszélyt sikerült elhárítani, mert valahogyan tudta, mit kell tennie, és ami tett, bevált. S mielőtt megkönnyebbülnénk, hogy elmúlt a halálos veszély, elfog a nyugtalanító érzés, mert eszünkbe jut: Jáhvé, maga az Úr okozza a veszélyt. Ez az Isten nem illik a mi kategóriáinkhoz, ez egy kellemetlen találkozás, s hogy Isten útjai kifürkészhetetlenek – közhely, ami nem megnyugtató. Kiderül, hogy Isten meglepő, titokzatos erő, aki/ami teljességgel kiszámíthatatlan.

Az Exodus könyve tudatosan van úgy felépítve, hogy a Mózes megmentése és Izráel megmentése közötti párhuzam világos legyen, tulajdonképpen a Mózes megmentéséről szóló történet vetíti előre az egész nemzet megmentésének történetét: egy bujdosó átkel a pusztán, megérkezik a Sínai-hegyhez, ott találkozik Istennel, és megbízatást kap Isten szolgálatára. Ez a ciklus újra elindul akkor, amikor Mózes visszamegy azokhoz az emberekhez, akiket a fáraó sanyargat, kiszabadítja őket, s a Sás-tengeren (a. m. Vörös-tenger) át menekülnek.

Feltűnő, hogy Mózes minden helyzetben a nők mentik meg: Mózes anyja, a bábák, akik nem ölik meg a héber fiúkat, Mózes nénje (Miriám), aki a csecsemő saját anyját ajánlja szoptató asszonynak, a fáraó lánya, aki kockázatot vállal, mert a gyerek héber. S végül Cippóra, aki magától Jáhvétól védi meg Mózes azzal, hogy körülmetéli a fiúkat. Valamiért nagyon fontos a bibliai írónak kihangsúlyozni azt, hogy Mózes megmentői nők. És a szövegben azok az igék, amelyeket az

Cippóra története egy turbulencia: nem baj, ha nem lesz meg a vélt isteni akarat, ha az életet védjük.

| Fotó: Mads Schmidt Rasmussen

író használ annak leírásában, hogy ezek a nők hogyan óvják Mózes, ugyanazok, mint annak leírásában, hogy hogyan menti meg Jáhvé a népet az egyiptomi fogságból. Egy fontos dolog, amin érdemes gondolkodni: a történetben Isten nem bízza meg közvetlenül egyik nőt sem, hogy mit és hogyan cselekedjenek, egyszerűen csak tudják, mit kell tenniük, és helyesen cselekszenek. Ezek a nők szembeállnak a fáraóval, ők az igazi, csendes és hatékony ellenállók. Cippóra is tudja, hogy mit kell tenni, és ő az, aki nem engedi, hogy meglegyen az Isten akarata, hanem életet ment.

Cippóra megmenti Mózes, ezzel lezárul Mózes elhívásának története, és elkezdődik a nép megmentésének a története. De mit kezdünk ezzel a rejtélyes, erkölcsileg, teológiailag kifogásolható történettel, amely egy szeszélyes Istent mutat be, aki hajlik az erőszakra? Az Exodus nem volt és nem is akart egy szép történelmi könyv lenni, amelyet esténként olvashatunk a gyerekeknek. Cippóra története egy turbulencia: nem baj, ha nem lesz meg a vélt isteni akarat, ha az életet védjük. Továbbmenően pedig segít felülvizsgálni az istenségről alkotott elképzeléseinket.

Neti, neti – azaz Isten sem ez az istenség, sem az az istenség. Mert Isten a minden. S a rólunk lelkesítően vagy keserű fájdalommal lehulló istenképzetek helyet adnak valami igazi, valódibb tapasztalatnak.

Nevem metamorfózisai II.

ANDRÁSI GYÖRGY

*Mellékelem
a 81 esztendős,
ma már ritkaságnak
számító útlevelünket.*

A másik hasonló szigorító törvény a lőfegyverek kötelező beszolgáltatására vonatkozott. Mivel a család majd minden férfitagja szenvedélyes vadász volt, fegyvereiket be kellett szolgáltatniuk, s azzal együtt a vadászengedélyeiket is bevonták. Az erdőlátogatások azonban nem maradtak el, s ha alkalom adódott, kísértáltak a városközeli erdőbe. A kellemetlenség akkor kezdődött, amikor az utca végén lakó hazafi sorozatos feljelentéseket tett a szigurácán (a későbbi Securitate elődje volt) a látni vélt feltételezéseiről. A feljelentések rendszeresekké váltak, és azzal együtt az államvédelmi szervek házkutatásai is. A bizonyítékokat kereső túlbuzgó, felforgató vizsgálódásaik azonban eredménytelenek maradtak.

Nem részletezem az édesanyám elbeszéléseiből megismert történeteket, sem a zaklatásoknak a gyakoriságát vagy a következményeit, amelyek állandó félelmet, rettegést és megalázást jelentettek a családnak. Eközben Európában a forrongó társadalmi változások és erőátalakulások folytán 1940. augusztus 30-án bekövetkezett a II. bécsi döntés, amely némileg kárpótolva a trianoni diktátum igazságtalanságát, Erdély északi részét visszacsatolta Magyarországhoz.

Az örömteli fordulat hatására megindult a kisebb népvándorláshoz hasonló áradat a dél-erdélyi magyarság részéről az észak-erdélyi területekre. Közöttük volt édesapám, a testvéröccse és

sógorai, akikkel már szeptember végén elindultak Kolozsvár felé jórészt gyalogosan, s ha a szerencse kedvezett, akkor alkalmi járműveken. Apám elbeszéléséből tudom, hogy a Segesvár és Marosvásárhely közötti úton, Kis- és Nagykend között kijelölt választóvonalnál lépték át a még lazán őrzött határt. (A határjelző kő sokáig ott állt a két falu közötti útszélen. Magam is láttam, sőt közelebbről is megnéztem, amikor évtizedek múltán arra vezetett az utam.)

Édesapám előbb Kolozsváron keresett, majd Besztercén talált szakmai képzésének megfelelő munkahelyet. Nekünk még várnunk kellett: egyfelől amíg hírek érkeznek Besztercéről a lakáskérdés megoldásáról, másfelől édesanyám nem akarta gondozás nélkül magára hagyni betegeskedő nagytatámat.

Közel két esztendő telt el a várakozással. Miután nagyapám 1943 februárjában véglegesen kilépett földi világunkból, édesanyám azonnal beadta a hivatalos kérelmet a Magyarországra, közelebbről Besztercére való áttelepedésünkre. Az eljárás nem volt egyszerű. A kérelem és a szükséges iratokkal több alkalommal is Brassóba kellett utaznia az ottani magyar konzulátusra. Végre 1943 áprilisában személyesen átvehette a két hónapra érvényes, végleges kiutazásra szóló útlevelet. (Mellékelem a 81 esztendős, ma már ritkaságnak számító útlevelünket, amelyben a családnévünk szerepel. 1. kép)

Ilyen előzmények után indulhattunk el a kalandosnak is nevezhető utunkra. Két bőröndöt vihettünk magunkkal, a legszükségesebb személyi dolgainkkal. Tele voltunk a hosszú utazás izgalmaival és aggodalmaival. Segesvárról, mivel nem volt megszervezve vasúti határátkelő a tövisi elágazástól Kolozsvár, illetve Beszterce felé, ezért hatalmas kerülővel, az Aradon át vezető úton Kürtösnél (Curtici) léptünk át Magyarországra területére a püspökladányi vasúti elágazásig. Onnan aztán újabb átszállással Kolozsváron át Besztercére. Az 1941–1942-ben megépült, Szeretfalva és Déva közötti vasútvonal még nem volt felavatva ekkor.

Kevés emlékem van erről az utazásról, csak fel-felvillanó képek jelennek meg. Ezek közül a legélesebben az a pillanat maradt meg, amikor a hosszú és fárasztó utazás után Püspökladányban megállt a vonat. Arra emlékszem, ahogy édesanyám lehúzta a vonat ablakát, kihajolt, és édesapám nevét kiáltotta. Aztán mikor a peron kövére ért a lábunk, és a csomagok is lekerültek, fényesen csillogó szemekkel ölelgettük egymást. Hosszas várakozás után felszálltunk a Budapest felől érkező vonatra, amely Besztercére vitt. Itt egy bérelt manzárdlakásban leltünk átmeneti otthonra. Szűkös volt a hely, de légtérét az együttlét öröme töltötte be.

Két évvel nagyobb Éva nővérem az 1943–44-es tanévben első osztályos lett a besztercei református elemi iskolában. Attól kezdve kíváncsian figyeltem iskolába járását majd sóvárogva követtem otthoni betűírási gyakorlatait, és egyre fokozódó vágyakozást éreztem, hogy én is iskolás lehessenek. Édesanyám gyakran elmesélte, hogy ezzel a kéréssel, amely szinte követelésformát öltött, állandóan rajtuk „regnáltam”. Az esetem azért ütközött nehézségbe, mert az 1944–1945-ös tanév kezdetén még nem értem el az iskoláskort (csak ötéves voltam, és a hatodikot csak év végén töltöttem). A végső megoldás az lett, hogy szüleim kérésére a tanító néni elvállalt, és az igazgatóság beleegyezett, hogy részt vegyek az I. osztályosok tanítási óráin (de csak „megfigyelő státuszban”), az akkori szóhasználat szerint „lógóként”.

Nagy örömet és büszkeséget éreztem, hogy iskolás lehettem. Az órákon fegyelmezett és aktív voltam. A tanító néni úgy kezelte, mint bármelyik első osztályos tanulót: feleltetett, jegyet adott, házi feladatot íratott. Amikor a tanévnek vége lett, eljött hozzánk, szüleimnek beszámolt rólam, és azt tanácsolta, hogy ne ismételtessék meg velem az első osztályt. Mire megkaptam bizonyítványomat az I. osztály elvégzéséről (2. kép), a második világháború is átvonult felettünk, és az országhatárok is újra változtak. A mi családunk is anélkül, hogy Besztercéről elköltöztünk volna, egy szomorú reggelen újra Romániában találtuk magunkat. A további elemi osztályokat még a református iskolában végeztem. Az 1948-as általános államosítás után a megváltozott körülmények között az állami iskolában folytattam az V–VII. osztályokat Besztercén, majd a középiskolát Marosvásárhelyen.

(Mellékelem az elemi osztályok elvégzéséről szóló bizonyítványokat, valamint a gimnáziumi kicsengetési kártyát, amelyeken olvasható a családi és személynevem. 3–4. kép)

A változtatást hozó nagy fordulat a nevem körül akkor következett be, amikor az 1950-es évek első felében a román állam a visszanyert területeken, felmérve lakosságának létszámbeli alakulását, új személyi okmányok kiadását rendelte el. Nem hallgathatom el azt a tényt, amelynek mi is átélői, de még inkább elszenvedői voltunk, hogy a nemzeti kisebbségek esetében sem a családnevek, sem a személynevek leírásában nem vették figyelembe az eredeti állami vagy egyházi anyakönyvi bejegyzéseket, és sok esetben még a családneveken is elkövettek kisebb-nagyobb változtatásokat. A magyar személyneveket azonban, lett légyen az akár női, akár férfinévi, minden esetben annak román megfelelőjével helyettesítették (pl. a László helyett Ladislau, György helyett Gheorghe vagy Piroska helyett Paraschiva, Ilona helyett Ileana... és így tovább). Ha a magyar keresztnemeknek nem volt román megfelelője (mint Csaba, Levente, Szabolcs, Zsolt stb.) akkor azt beírták, de utána kötelező módon adtak hozzá egy román személynevet is, ami éppen eszükbe jutott, és így kiegészülve kerültek be a nevek az új születési bizonyítványokba (certificat de naștere).

A fenti eljárással (törvényesített okirat-hamisításnak is nevezhetem) átírt születési bizonyítványok alapján állították ki az új személyi igazolványokat is (buletin de identitate), amelyeknek erőszakos névváltoztatása vagy módosítása ellen nem volt apelláta. Így vált véglegessé az én romániai személyi igazolványomban a családi és személyi nevem (Andrasi Gheorghe), és ezzel kerültem be az egyházi és az állami nyilvántartásokba is. (Lásd a mellékelt, 1953-ban kiadott születési bizonyítványomat. 5. kép)

Annyit azonban még megemlítek, hogy amikor a magyarországi parlamenti törvényhatározat folytán lehetővé vált a határokon kívül rekedt országokban lakó magyarság részére a magyar állampolgárság megszerzése, magam is jelentkeztem, és az eredeti születési és egyéb igazoló anyakönyvi és más okmányaim tanúságai alapján kiállított lakcímkártyámon és útlevelemben az eredeti néven kaptam vissza egykori magyar állampolgárságomat.

Fejőszék

FARKAS DÉNES

*A pajtaajtón
s minden-
nen lakat.
A három-
lábú fejőszék
odalett.*

A közelmúltban a töröcsvári szorosban egy sokadalom alkalmával a kanalas cigányoktól vettem egy háromlábú széket. Nem azért, mert hiányzott a lakásomból, hanem azért, mert a régmúltra emlékeztetett. Erdei fűzfából van, teknős ülőkével, amelyet három mívesen illesztett láb tesz székké. Alkalmatossága nem versenyezhet a fotelekkel, de a három láb okán stabil, s ez a lényeg! Gyermekkoromban ilyen volt a fejőszék.

Az egyik tehenünknek Juci volt a neve. Juci finom tejet adott, csak egy kicsit bogaras természetű volt. Fejés előtt, mikor mosták a tőgyét, kezdett topogni, a topogásával sejtette, hogy esetleg rúgni is fog. Meg is tette, mert a hátsó lábával olyant kanyarított egyszer, hogy nagyapám sajtárostól, tőgydörgölőstől, háromlábú székestől a másik tehen alatt találta magát. A férfiak: apó, apám és jómagam kitaláltuk, hogy nagyanyám biztosan meg tudja fejni Jucit, mert lehetséges, hogy az asszonyemberrel szelídebben viselkedik. Így is lett, mert Juci alá többet nem láttam beülni mást, csak nagyanyámat, aki viszont nem használta a háromlábú fejőszéket, hanem a tehen oldalának görnyedve félkézzel végezte a Juci tejfosztását. Azt hiszem, hogy Juci nem lakott sokáig nálunk, mert elhajtották a keresztúri barompiacra, s rigolyái ismeretében új lakhelyet kapott. Sajnáltam, mert szép piros-tarka tehen volt, de magatartásbelisége nem

egyezett a háztáj elvárásaival. Azt hiszem most már, hogy a férfiak is rájöttek, hogy ha nagyanyámat felrúgja Juci, az is elég bajnak, mert akkor nem lesz, aki főzzön a föld munkásainak. Mi (nagyapám, apám, édesanyám, testvérem és én) reggeltől estig a határban dolgoztunk, s mámám (nagyanyám) feladata volt az ellátás biztosítása.

Hazamentem, és szétnéztem az otthagyt „életben”. A pajtaajtón s mindenben lakat. A háromlábú fejőszék odalett. Nem is hiányzik már, hiszen ha megvolna is, akkor is csak egy ittfejtett időszertlenség lenne.

Nézem az új, a töröcsvári kastélynál vett fejőszéket, s azon mélázom, hogy Juci elég idejében kezdett rúgni, mert a romlás bekövetkezett. Nem kell már fejőszék, tőgydörgölő, sajtár, mert a tehének is elmentek Európával a búsba... Ha valakit érdekelne, tejet nem, de antik fejőszéket esetleg tudnék szerezni, ugyanis a jelenlegi marhaállomány nem fejős!

A 2024. évi könyvnaptár rejtvenypályázatának eredményhirdetése

A rejtvenypályázatra 72 megfejtés beküldésével lehetett jelentkezni. A helyes megfejtések beküldői között sorsoltuk ki a nyerteseket. (Itt jegyezzük meg, hogy hibát követtünk el a decemberi rejtvenyünk ötödik megfejtésénél, kimaradt a megfejtésből egy betű. Ezt a megfejtést nem vettük figyelembe. Köszönjük minden szemfüles rejtvenyfejtőnknek, aki jelezte a hibát!) A pályázatra összesen 24 megfejtés érkezett be, amelyből 7 bizonyult helyesnek. A rejtvenypályázat nyertesei:

- **Páll Adél** (Sepsiszentgyörgy), nyeresége egy Babyliiss márkájú hajformázó
- **Szöcs József** (Tusnádfürdő), nyeresége egy Tefal márkájú gyümölcs- és zöldségléprés
- **Guczuly-Kedei Ilona** (Korond), aki egy Philips márkájú hajszárító tulajdonosa lett.

Gratulálunk a nyerteseknek!

Egyházunk hírei

Július 28-án 16 zarándokkal indult útnak a Vallásszabadság Lovas Zarándoklat a százéves Unitárius Énekeskönyv tiszteletére. Útvonaluk idén Aranyosszék gyönyörű tájain vezetett. A zarándoklat idei jelmondata: „Szívemet Hozzád emelem...” A zarándokok Lőrincrévéről indultak, első megállójuk Torockószentgyörgy volt. Innen Finta Emese helyi

lelkész áldásával indultak tovább. A vár és a Székelykő meglátogatása után Várfalvára érkeztek, ahol tiszteletüket tették Pálfi Márton síremlékénél is. A zarándoklat harmadik napját pihenéssel és erőgyűjtéssel töltötték a Tordai-hasadékban. A következő nap két legfőbb célpontja Isten völgyének két csodálatos temploma volt. Előbb a kövendi templomot látogatták meg, majd Bágyonba érkeztek, ahol Fekete Béla helyi lelkész és Märginean János polgármester fogadta őket. Itt tiszteletüket tették a huszárgarnizon emlékművénél is, akik az 1848–1849-es szabadságharc idején a nemzet mellé álltak. Aranyosgerenden Gudor Péter református lelkész nyújtott szállást a zarándokoknak. Augusztus 1-jén, az utolsó napon Gerendről Kocsárdra, Marosújvárra, majd Nagyenyedre lovagoltak.

Július 29. és augusztus 11. között Erdélybe látogatott Kökényesi Róbert, az Unitarian Torch honlap szerkesztője, a Lewis and Clark Community College főiskolai tanára, a Saint Louis-i gyülekezet tagja. A

Csokfalva-Erdőszentgyörgy-Bözödújfalusi Társ-egyházköztségben tett látogatása után felkereste a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárát és Nagykönyvtárát, illetve a Házsongárdi temetőben megtekintette az unitárius jelesek nyughelyeit. Köszönjük nemes adományát, amellyel lapunkat támogatta!

Augusztus 4-én 58 család, összesen 243 személy részvételével zárult a Kapocs családok tábor Tusnádfürdőn. A négynapos rendezvény célja a kapcsolódás volt, hogy az együttlét, közös imádkozás, változatos programok által a családok személyes és gyülekezeti életükbe is feltöltődve, megerősödve térjenek vissza.

A tábor nyitó istentiszteletet a szentivánlaborfalvi Buzogány-Csoma lelkészi család, István, Csilla, Boglárka, Eszter és Lilla közösen tartotta

A tábor programja korcsoportos bontásban zajlott. A gyerekeknek állandó felügyeletet és sokszínű tevékenységet biztosítottak. A nekik szánt programban szerepelt a Kelekótya zenekar koncertje, hangszerbemutató, mondókázás, szöveg, nemezelés, családfakészítés.

Az ifjak Kondor Enikő református lelképásztor, pszichodráma-asszisztens és Magyar Zita Emese ifjúsági és egyetemi lelkész, pszichodráma-asszisztens vezetésével csoportos önismereti foglalkozáson vettek részt. Útkeresésükhöz kívánt ihletet adni a sikeres fiatalokkal, Kovács

Nórával (a Rusty, a világljáró robot megálmodója), Györgydeák Aporral (teqball világlista-vezető, világ- és Európa-bajnok) és Ilyés Szabolccsal (teqball világbajnoki ezüst- és bronzérmes, a székely Gobék Teqball Team vezetője) való beszélgetés. Bányai Orsolya, Fekete Hunor és Molnos Ildikó tanárok igyekeztek őszintén mesélni tanári tapasztalataikról, a diákokkal való munkájukról. Izgalmas vitakörön vettek részt Rácz Norbert Zsolt kolozsvári lelkész vezetésével.

A felnőtteknek Rácz Norbert Zsolt *A hit elviselhetetlen könnyűsége*, dr. Koppándi Botond (teológiai tanár, Kolozsvár), dr. Pál Tünde (psztorálpszichológus, Sepsiszentgyörgy) *Tanítsd meg fejlődni!*, Szász-Cserey Katalin (lelkész és meseterapeuta, Firtosmartonos) *Meseterápia*, Demeter Erika (lelkész és szupervizor, Korond) *Élhető asszonylét* és Biró Attila (lelkész, Árkos) *Kié az utolsó szó? – Férfiak szerepe a családban* címmel tartott előadást.

A párhuzamosan zajló tevékenységek mellett volt apa-fia, anya-lánya foglalkozás. A fiúk és férfiak papírsárkányokat készítettek a Megoldom csapatával. A lányok és asszonyok stílus- és színtanácsadáson vettek részt Hajnal Zsuzsa vezetésével, illetve gerincjógán Koppándi Éva irányításával. Emellett a hagyományos családi vetélkedőre, focira is sor került.

A reggeli áhítatok szolgálatvégzői Kiss Zsuzsanna (Nyárádszentmárton) és Koppándi Júlia (Kolozsvár) lelkészek voltak. A családi záró istentiszteletet pedig Péterfi Zita Ágnes sepsiszentgyörgyi lelkész tartotta.

Az esti programban szerepelt tábortűz, az Udvarhely Néptáncműhely két táncosa, Mátéfi Ágota és Fülöp Csaba vezette táncház, fellépett a 2017 óta nem koncertező Fűszál együttes.

A rendezvényt a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. és Hargita Megye Tanácsa támogatta.

Augusztus 4-én felszentelték a bőzódújfalusi Összetartozás templomát. Az egykor elárasztott falu katolikus templomának tornya 2014-ben omlott le, ezt építették újjá 2018–2024 között a világ minden tájáról érkező adományokból az erdőszentgyörgyi polgármester, Csibi Attila Zoltán kezdeményezésére. Az újjáépített templom emléket állít a falunak és lakóinak, az

öt felekezetnek, amely békében élt együtt. Az Összetartozás templomát Péter Arthur római katolikus főesperes, Kovács István unitárius püspök és Kató Béla erdélyi református püspök szentelte fel. Az ünnepségen beszédet mondott Kelemen Hunor RMDSZ-elnök.

Unitárius sátor Tusványoson

Július 23–28. között színes programokkal, tartalmas beszélgetésekkel várta a látogatókat az 1568 elnevezésű sátor a 33. Tusványoson. A Magyar Unitárius Egyház e programsátor által a vallásszabadság eszmeiségét kívánta áttemelni a mába.

A sátor három állandó programmal várta az érdeklődőket: a *Beszélgetések egy kávé mellett*, a *Személyes vallásosság és szolgálat*, illetve *Sörözz a papoddal!* című beszélgetéssorozatokkal.

A *Beszélgetések egy kávé mellett*ben Péterfi Zita Ágnes sepsiszentgyörgyi lelkész kérdezte Jobbágy Júlia kolozsvár-belvárosi, Szöcs Előd nagyenyedi unitárius lelkészeket, illetve és Józsa Tihamér árkosi református lelképásztort a szaladás lelkészségükre és személyiségükre való hatásáról. Másnap Magyar Zita Emese ifjúsági és egyetemi lelkész vezetésével az erdélyi történelmi egyházak ifjúsági szervezeteinek képviselői – Farkas Paula (alelnök, Ifjúsági Keresztény Egyesület), Gagiú Barbara (önkéntes, Kolozsvári Katolikus Egyetemi Lelkészség), Lőrinczi Zsófia (alelnök, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet) beszélgettek vallásról, egyházzal, az ifjúsági szervezetek céljairól és

programjairól. Pénteken a résztvevők az *Isten szeme előtt* című filmből kaptak ízelítőt: Demeter Sándor Lóránd lelkész-főszereplő, Demeter Levente (operatőr, Székelyföldi Stúdió) és Pál-Kádár Melinda (rendező, Székelyföldi Stúdió) osztotta meg gondolatait. A sorozatot *Transzcendencia és teátrum – katarzis a vallásban és a színházban* című beszélgetés zárta, amelynek keretén belül Szücs-Olcsváry Gellért (színművész, Tomcsa Sándor Színház) és Lőrinczi Levente (lelkész, Kissolymosi Unitárius Egyházközség) beszélgetett vallásos nevelésről, vallásos meghatározottságról, hitről, színházi szerepekről, illetve művészetekhez kapcsolódó kérdésekről.

A *Személyes vallásosság és szolgálat* elnevezésű sorozatban az első napon Brendus Rékával (főosztályvezető, Nemzetpolitikai Államtitkárság) Kovács István püspök beszélgetett közösségszolgálatról, hivatásról, odaadásról, hitről, Istenről és lélekből, lélekkel végzett munkáról. Szerdán Orbán Erika (vezető-hivatali tanácsos, Nemzetstratégiai Kutatóintézet) válaszolt Péterfi Zita Ágnes (lelkész, Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközség) közösségszolgálatról, hitről, vallásról, Istenről, szülőföldről és külföldről, mélységekről és magasságokról szóló kérdéseire. Pénteken pedig a résztvevők Kovács István püspök és Soltész Miklós egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár közvetlen hangvételű beszélgetésének lehettek tanúi, ahol vallásos nevelésről, a jelen és jövő kihívásairól, kereszténységről, vallásosságról, Istenről, hitről és a keresztények feladatairól értekeztek.

A közkedvelt *Sörözz a papoddal!* sorozatban az érdeklődők női és férfi lelkészeknek, teológiai hallgatóknak, majd lelkészházaspároknak tehettek fel kérdéseiket. Idén Tőkés-Bencze Zsuzsanna unitárius, Andrei Imelda református, Tatár Ágnes Tekla unitárius és Nagy Adél evangélikus lelkészek, Demeter Ágnes, Lőrinczi Zsófia, Széles László és Széll Róbert Pál teológiai hallgatók, Demeter Erika és Lázár Levente, Kiss Zsuzsanna és Kiss Sándor lelkészházaspárok, illetve Elekes Zsolt, Ilkei Lóránd és Szakács György lelkészek válaszoltak az érdeklődők kérdéseire.

A fentiek mellett az unitárius vállalkozók kerekasztalára is sor került, ahol Sándor Krisztina főgondnok vezetésével Kacsó Zoltán (tulajdonos,

Harmopan), László János (tulajdonos-vezérigazgató, Eurocar-Trading), Albert Zoltán és Kincsó (tulajdonosok, Ferdinánd Panzió) értekezett arról, milyen módon segíthetné egy unitárius vállalkozói fórum az egyházi életet, illetve hogyan segíthetik egymást az unitárius vállalkozók. A *Közösségépítés unitárius értékkel* című beszélgetésben Kovács István püspök Bíró Barna Botond (megyei tanácselnök, Hargita megye), Antal Árpád (polgármester, Sepsiszentgyörgy), Nagy Lajos (polgármester, Románandrásfalva község) közéleti előljárókkal beszélgetett, akiket nem csupán a közösségépítés köt össze, hanem az unitárius közösségek iránti elköteleződés is. A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének szervezésében két további beszélgetésre is sor került. A *Jobb pályán az oktatásunk?* kérdésére Aáry-Tamás Lajos (oktatási jogok biztosa, Budapest) vezetésével Rétvári Bence (parlamentari államtitkár, miniszterhelyettes, Belügyminisztérium), Novák Zoltán (igazgató, Kisebbségkutató Intézet), Kallós Zoltán (kisebbségi oktatásért felelős államtitkár, Oktatási Minisztérium), Molnár Zsolt (ombudsmanhelyettes, Ombudsman Hivatal) és Ferencz Salamon Alpár (általános alelnök, Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége) keresett választ. A *pályaorientáció és a tudatos iskolaválasztás metszéspontjai* című beszélgetés alkalmával pedig Ferencz-Salamon Alpár (általános alelnök, Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége) vezetésével Brassai László (szakértő, Kovászna Megyei Pszichopedagógiai Tanácsadó Központ), Brassói Sándor (elnök, Oktatási Hivatal), Erdei Ildikó (igazgató, Temesvári Bartók Béla Elméleti Líceum), Frigy Szabolcs (egyetemi oktató, nevelési tanácsadó) és Orosz Ildikó (elnök, Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség) értekezett a pályaorientáció lehetőségeiről és buktatóiról, illetve hozzáadott pedagógiai értékekről.

Hit és hullámhossz – Hogyan formálja a kereskedelmi rádió a vallásosságot vagy a kereskedelmi rádiót a vallásosság? címmel Péterfi Zita Ágnes beszélgetett Máthé Kincsóval (rádiós műsorvezető, Rádió GaGa) vallásosságról, gyerek- és ifjúkori egyházi kapcsolódásokról, az ifjúsági egyesület személységformáló erejéről, gondviselésről, rendelt időről, életútról, illetve arról a tényről, hogy mennyire lehet és van helye a vallásosságnak a kereskedelmi rádióban.

| KOPPÁNDI JÚLIA

A tizedik Tordai-hasadéki Unitárius Találkozó

„Tejjel tápláltalak titeket, nem kemény eledellel, mert még nem bírtátok volna el. Sőt még most sem bírjátok el, mert még testiek vagytok. Amikor ugyanis irigység és viszálykodás van közöttetek, nem testiek vagytok-e, és nem emberi módon viselkedtek-e? Ha az egyik ezt mondja: Én Pálé vagyok, a másik pedig azt: Én Apollósé, nem emberi módon beszéltek-e? Hát ki az az Apollós, és ki az a Pál? Szolgák csupán, akik által hívókké lettetek; mégpedig ki-ki úgy szolgál, ahogy megadta neki az Úr. Én ültettem, Apollós öntözött, de Isten adta a növekedést. Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja” (1Kor 3,2-7) – mondta Pál apostol, s milyen igaza van!

Az évek során változott a helyszín és az időpont. Akik megálmodták és kiviteleztek, idővel átadták a stafétabotot. De a cél ugyanaz maradt: legyenek együtt azok, akik összetartoznak. Legyenek együtt, akiket ugyanaz az eszme, ugyanaz az értékrend, ugyanaz a liturgia, ugyanaz a hit, ugyanaz a világlátás köt össze. És talán szép lassan, idővel valósággá lesz az eszme, hogy azokat, akiket a felsoroltak fonnak egybe, azoknak nem azt kell nézni, ami elválaszt, hanem azt, ami egybeköt. Mert bár Isten kegyelméből más és más az erősségünk, és más és más ágainknak a legszebb gyümölcse, ugyanabba a törzsbe vagyunk beoltva. Ugyanaz a törzs táplál, és ugyanabba a törzsbe beágyazódva tudunk megmaradni a megpróbáló viharok idején.

Folyó év augusztus 10-én sor került arra a találkozóra, a Tordai-hasadék mészkői oldalában, ahova azon gyülekezeteknek a tagjait hívtuk és vártuk, kik a Kolozs-Tordai Unitárius Egyházkör területén élnek. Köszönjük annak a több mint 350 embernek, idősnek és fiatalnak, ősznek és kisgyerekeknek, kik azt a napot az Isten tiszteletének, a közösség épülésének és a találkozásnak szánták. Jó volt együtt lenni, érdeklődni egymás hogyléte felől. Jó volt elbeszélgetni.

A 10. Tordai-hasadéki Unitárius Találkozó alkalomával a jelenben élve, de a múltat nem feledve köszönjük azoknak, akik plántáltak, és köszönjük azoknak, akik öntöztek. Köszönjük Dimény József, Fekete Béla, Bálint Róbert Zoltán, Rácz Norbert Zsolt, Jobbágy Mária Júlia, Vagyas Attila

lelkészeknek a szervezést. Köszönjük Solymosi János, Pálfi János Árpád, Fodor Dorottya, Kolozsi Ernő felügyelőgondnokoknak, hogy minden tőlük telhetőt megtettek, hogy az elképzelt testet öltösn. Köszönjük az alsófelsőszentmihályi önkormányzatnak, hogy helyet biztosítottak, a várfalvi önkormányzatnak, hogy a logisztikai részbe ez esztendőben is besegítettek. Köszönjük azoknak, akik nemcsak ígértek, hanem adott szavukat be is tartották. Köszönjük Koppándi Júliának, hogy nemcsak üdvözetet adott át egyházunk főhatósága nevében, hanem a szervezésbe is besegített.

Felsorolni azokat, akik a tíz év alatt felléptek, túllépi a lehetőségeinket, de ők is számon vannak tartva. Köszönjük nekik. Köszönjük a gyülekezeteinknek, a lelkészeknek és a híveknek, akik az egészet szívügyüknek tartották. Akik főztek, akik sütöttek. És köszönjük Ilkei Lóránd lelkésznek és Kiss Erika énekvezérnek az ideai szolgálatot. Köszönjük, hogy a 10. alkalommal a gyerekekkel való foglalkozást Farkas Izolda vezetésével megvalósította László Bernadett és Pethő Kinga. Köszönjük a Torockói Fúvós Zenekarnak, a hegedülő várfalvi gyerekeknek, Balla Adél operaénekesnek. Köszönjük azoknak a lelkes vállalkozóknak, akik énekeltek, verset mondtak. Köszönjük Szabó Enikőnek és Nyegre Csabának, hogy a méhek világáról meséltek. Köszönjük Balázs Andrásnak, hogy az alapanyagok és evőeszközök rendjén idén is besegített. Az ODFIE-nek a hangtechnikát.

Köszönjük azoknak, akik ennek az egésznek – jelenlétükkel, akarásukkal, hűségükkel, odaadásukkal – értelmet adtak! És legyen mindenkor hála annak, aki a növekedést adja!

| CSÉCS MÁRTON LŐRINC

Unitárius gyermek- és konfirmandustáborok

JOBBÁGY MÁRIA JÚLIA

Fogadd hálánkat minden áldásért, amit kaptunk rég, s kapunk nap mint nap. Ámen.

Gyermek- és ifjúsági táborok

A különböző események beszámolójakor azzal szokták kezdeni, hogy büszkén megjegyzik, az esemény hányadik kiadását szervezték meg. Nos, kedves Olvasó, én ezzel a számmal nem tudok szolgálni, ugyanis az az érzésem, hogy amióta világ a világ, azóta vannak unitárius gyermek- és ifjúsági táborok (idén július 1–7. és 8–13. között), olyan természetes ez, mint az, hogy reggel felkel a nap, vagy az, hogy a vajás kenyér mindig a vajás felével lefelé esik le.

Írhatnék részletesen arról, hogy milyen sokan, Erdély hány településéről gyűltünk össze, beszámolhatnék arról, hogy milyen izgalmak vagy félelmek közepette teltek az első napok, s aztán azok a játékok és beszélgetések őszinteségében

milyen szépen oldódtak fel a hét folyamán, elmesélhetném azt, hogy a tábor első napján fizikailag milyen tágas teret töltöttünk be, majd a hét közepétől egyre közelebb mertünk egymáshoz állni, s így egyre kisebb helyen is elfértünk. Mesélhetnék az esésekről, az örömteli éneklésről, a megtanult, de őszintén elmondott imákról, az egymásnak írt levelekről, a huncutságokról. Mesélhetnék napokig, írhatnék oldalakon át mindenről, de helyette köszönöm azoknak, akik elengedték idén is gyermekeiket Várfalvára, köszönöm a jó Istennek, hogy vigyázott idén is ránk, hálás vagyok azoknak, akik kérés nélkül segítettek, bizalommal tölt el a két nagyszerű csapat, aki levezette a két hetet, kétszáz gyereknek szebbé téve így a nyarát, s köszönöm, hogy amióta világ a világ, egyházunk ezt fontosnak tartja, s remélem, ezután sem lesz ez másképp.

Az emlékeket idézve egy, a táborban tanult imát mondogatok: „Fogadd hálánkat minden áldásért, amit kaptunk rég, s kapunk nap mint nap. Ámen.”

Konfirmandusok mozgótáborra

Az előtérben elhelyezkedő hátizsákok története

Július 15. A János Zsigmond Unitárius Kollégium előtere, 13 óra. 98 bőrönd és hátizsák. Minden hátizsák egy ember. Minden ember egy elképzelés és félelem:

A tábor előtt azt hittem a táborról: „Csak egy egyszerű tábor.” „Csak imádkozni fogunk.” „Nem fogom kibírni.” „Nagyon kötött és szigorú lesz.”

A hosszú út utáni megérkezés érzése

Július 17., szerda. Kolozsvár–Székelykeresztúr-útvonal. Egész nap úton lenni, közben Torockó és Marosvásárhely szépségét megemészteni

kemény dolog. Délután 7 órára sikerült megérkezni Székelykeresztúrra. A bentlakás hűs falai között pihent mindenki. Vacsora után felcsendült a gitár, s szépen, lassan, kéretlenül köré gyűlt az egész tábor. A legjobban ez tetszett: „Keresztúron este, amikor kint ültünk és énekelünk.” Megérkeztünk! Kint is bent is.

A törött kéz és a karszalag története

Július 19., Székelyudvarhely, városi kórház, sürgősségi osztály, 8 óra. A foci szeretetét egy karsont bánta. Három hétig tartó gipsz lett a vége. Mikor a gipsz felhelyezésére került sor, az együvé tartozásunk jelét, a tábori karszalagot sajnos le kellett vágni. Bal kezében morzsolgatta egy darabig, s miközben a gipsz került a kezére, kicsit nehezen, fel-fel szisszenve begyűrte a zsebébe. „Ezt otthon elteszem örökre emlékébe.”

Pedig az a karszalag igazából csak egy darab rongy, de egy egész hét és másik 97 arc vonásait őrizte.

A szabad ég alatt alvás és a hirtelen jövő zuhú esete

Július 20., Nagyajta, hajnali 4 óra. Át kell élni azt, hogy milyen a nagyajtai unitárius templom kertjében a szabad ég alatt aludni. Rengeteg készülődéssel, sokáig izegve-mozogva, a nagy izgalom miatt későre aludtunk el. Hajnalban zuhú ébresztett. Szűkös helyen, de összehúzódva mind elfértünk a bástyák folyosóin. Leszűkültek közöttünk a távolságok. Sok jó ember...

A hazatérés története

Július 21., vasárnap 14 óra. Két nagy busz helyett már csak egy van, a hétfőn látott 98 csomagnak híre sincs, 50-en zötykölődünk Kolozsvár felé.

Akiket nem vittek haza a szüleik Nagyajtáról, azoktól útközben búcsúzunk. Lassan fogyó tömeg a buszon. Minden megüresedett szék egy bennünk megmaradt kedves arc. Az eső miatt elmaradt Nagyajtán a tábortűz, ezt az autópálya mellett pótoltuk, amíg a busz gumidefektjét megjavították. Kései hazaérkezés. Jóleső fáradtság. Körülöttünk űr, bennünk tumultus.

Ez a tábor attól volt jó, hogy:

„Ez a tábor attól volt jó, hogy nem voltunk egész héten egy helyen, hanem megismerhettünk öt megyét, amelyekben különbnél különbnélményeket szerezhattunk, és még jobban megszerettük egymást. Bár néha nagyon hosszúnak tündek azok a buszos napok, de mégis volt valami azokban a napokban is, amire este mosolyogva gondoltunk vissza, és amiért vártuk már a következő buszos napot is. Ebben a táborban jobban megismerhettük az egyházunkat és megannyi gyönyörű templomot, de néha már kevertük, hol milyent láttunk. Még jobb lett ez a tábor attól, hogy a táborvezetők nem úgy bántak velünk, mint a kisgyerekekkel, hanem mintha ők is velünk táboroznának. Több dolgot fel tudnék még sorolni, miért is volt olyan jó ez a tábor, de akkor még oldalakat írnék, és nem érnék a végére, úgyhogy inkább befejezem, és visszanézem a képeket, remélem, majd egyszer én is lehetek táborvezető, aki olyan jól dobol, mint Misu, vezető, mint Júlia, annyira vidám, mint Imola, akivel bármit meg lehet beszélni, mint Alpárral, aki olyan jól gitározik, mint Lacika, annyira okos, mint Csabika, kedves mint Döcő, vicces, mint Előd, mindig segítőkész, mint Csenge, barátságos, mint Zita. Felejthetetlen tábor volt, köszönöm nektek.”

(Az idézetek a tábor után készített felmérésből és visszajelzésekből származnak.)

Az ukrajnai háborús menekültek segélyezéséről (VI. rész)

Az ukrajnai háború kitörését követő napokban a Magyar Unitárius Egyház és a keretében működő Gondviselés Segélyszervezet megkezdte a háború menekültjeinek és helyben maradó rászorultjainak segélyezését. Előző beszámolóinkban összefoglaltuk a háború kezdetétől a múlt év nyaráig megvalósult célirányos tevékenységeinket. Az alábbiakban folytatjuk a beszámolósorozatot, összegezve az elmúlt tizenkét hónap fejleményeit a 2023. július 26. – 2024. augusztus 15. közötti időszakból.

Segélyszervezetünk Facebook-oldalán mindezekről alkalmi híradásokat, szemléltető fényképeket és videóriportokat közzeltünk. (Forráshely: <https://www.facebook.com/Unitarius.Gondviseles.Segelyszervezet>)

Adományszervezés

A háború kezdetekor felhívással fordultunk az adakozó szándékú személyekhez, egyház-községekhez és cégekhez a rászoruló ukrajnai embertársaink segélyezése céljából. Ezúton is megköszönjük az eddigi támogatásokat! A Kárpát-medence-szerte, valamint az Amerikai Egyesült Államokban és Japánban élő unitárius és más felekezeti adományozók, továbbá más szervezetek és magánszemélyek pénzadományai 2024. augusztus 15-ig elérték az 1 587 000 lejt (= 126 210 000 Ft, azaz 350 500 USD) összértéket. Ez nem tartalmazza a felajánlott természetbeni adományok, az ingyenesen biztosított tárgyi feltételek és szolgáltatások becsült értékét, ami szintén komoly nagyságrendet képez.

Az alábbiakban ismertetett segélyezési tevékenységeinkre a háború kezdete óta eltelt 30 hónapban összesen 1 542 000 lejt (= 122 634 000 Ft, azaz 340 500 USD) költöttünk.

Továbbra is várjuk a felajánlásokat, biztosítva azok rendeltetésszerű felhasználását.

Szállás, étkeztetés és egyéb szolgáltatások menekülteknek

A háború kezdete utáni hetekben, hónapokban Kolozsváron hetven ukrajnai menekült személyt fogadtunk be az egyházi épületeinkbe. A szállás és étkeztetés biztosítása mellett természetbeni adományokkal, orvosi ellátással, állasközvetítéssel, szakmai tanácsadással és alkalmi ügyintézőkkel is igyekeztünk segíteni vendégeinknek. Közülük többen is szervezőtársunkká váltak, akik által közvetlenül és hatékonyan tudunk kapcsolatot tartani az ukrajnai menekültcsoportokkal, ugyanakkor közösen valósítottuk meg a dél-ukrajnai segélyszállítványozásainkat.

Oktatási és közösségi tevékenységek

Segélyezési programjaink sajátos színterületként 2022. április 5-én Kolozsváron ukrán nyelvű óvodai csoportot indítottunk a Kolozsvári Unitárius Bölcsőde épületében. A huszonöt menekült gyermek foglalkoztatására két óvónőt alkalmaztunk, akik szintén ukrajnai menekültek. Összehasonlítható nyilvános adatok szerint nemzetközi szinten is elsők között voltunk az ukrán anyanyelvű óvodai csoport beindításával. A második tanév befejezésével a csoport működése véget ért, mivel a gyermekek egy része iskolás korúvá nőtt, ugyanakkor a szülők többsége más megoldásokat talált a gyermekek óvodai foglalkoztatására.

A János Zsigmond Unitárius Kollégium egyik osztálytermében 2022. június 15-én elemi iskolai csoportot indítottunk huszonkét ukrajnai kisiskolás számára, akik oktatására két ukrajnai tanítónőt alkalmaztunk. 2022 őszétől bérelt helyiségekben biztosítottuk ezeknek a csoportoknak a működtetését. Az elmúlt tanévekre Ukrajnából szereztünk be egy-egy teljes körű tankönyvsomagot az általunk működtetett elemi iskolás csoportnak, hogy a

gyermek hazájuk tanrendjének megfelelően tanulhassanak.

Az elemi iskolai csoportnak, azaz huszonkét ukrainai menekült gyermeknek az idei tanévzárást követően – akárcsak az előző két nyáron – tábort szerveztünk. A Kolozsváron megszervezett nyári táborban az ukrán tanítónők színes és szórakoztató oktatási programokat állítottak össze számukra, sok kézműves foglalkozással és játékkal. A tanév ilyenfajta „meghosszabbítása” kiváló lehetőség a gyerekek számára a fejlődésre, ugyanakkor nagy segítséget jelent a dolgozó anyáknak is.

Segélyszállítmányok

Segélyszállítmányaink két fő irányba változatlanul Kárpátalja és Dél-Ukrajna.

2022 márciusa és 2023 júliusa között Kárpátaljára kilenc segélyszállítmányt juttattunk el. A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodája az átvett adományok egy részét az általa működtetett menekültközpontokban több ezer menekült segélyezésére fordította, a többi pedig továbbította a harcok által közvetlenül érintett kelet-ukrainai övezetekbe. Alább összefoglaljuk a legutóbbi két segélyszállítmányunk lényegesebb adatait.

A tizedik segélyszállítmányunkat 2023. október 24-én adtuk át Beregszászon a Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodájának. A szállítmány tartalma: 1500 kg konzerv

és cukor, 205 érszorító, 25 számítógép, amelyekkel a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum rászoruló diákjainak oktatási tevékenységeit segítjük. A líceum vezetői és a Kárpátaljai Református Egyház diakóniai igazgatója részletesen ismertették számunkra a kárpátaljai helyzetet és a további segélyezési igényeket. Utána ellátogattunk a makkosjánosi menekültszálláshelyre, ahol megrázó háborús szenvedéseket átélt menekültekkel találkoztunk. Az alkalmi küldöttségünk tagjai: Kovács István püspök, Sztranyiczki Zsófia, a nemzetközi unitárius univerzalista nőszövetség (International Convocation of Unitarian Universalist Women) ügyvezető igazgatója, Kiss Olivér (önkéntes munkatárs, a *Szabadság* napilap újságírója), valamint Darkó Attila, Vagyas Attila és Szabó László (a Gondviselés Segélyszervezet tisztviselői).

A tizedik segélyszállítmányunkat követően, 2023 novemberében 9500 euró támogatással járultunk hozzá a Kárpátaljai Református Egyház beregszászi rehabilitációs központjának építési költségeihez.

A tizenegyedik segélyszállítmányunkat 2024. július 16-án indítottuk útnak Kárpátaljára. A Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Koordinációs Irodájának Gelénesen átadott szállítmány tartalma: két és fél raklapnyi élelmiszer (konzerv, liszt és étolaj), vitaminok, sátrak (12 db), táborigyűjtemények (13 db), hálózsákok (24 db), önfelfújós matrac (12 db), felnőtt pelenkák (1000 db). Az alkalmi küldöttségünk tagjai: Vagyas Attila, a Gondviselés Segélyszervezet alelnöke, Zakariás Árpád munkatárs, Szabó Péter önkéntes.

Segélyszállítmány átadása Odesszában
2024. március 8-án

Segélyszállítmány átadása a ljubasivszkai kórházban
(Dél-Ukrajna) 2024. március 8-án

A tizenegyedik segélyszállítmány átadása Gelénesen 2024. július 16-án

Segélyszállítmányaink másik iránya Dél-Ukrajna, ahonnan több menekült család is a kolozsvári egyházi épületeinkben lelt menedékre és vált segítőtársunkká különféle szervezési területeken. Elsősorban általuk tájékozódunk az Odessa és Mikolajiv környékbeli szükségletekről, amelyek szerény enyhítése céljából 2023 júliusáig hét alkalommal juttattunk segélyszállítmányokat ebbe a térségbe, valamint egy alkalommal (2022 novemberében) a kelet-ukrajnai Harkivba is sikerült eljuttatnunk egy kisebb segélyszállítmányt.

A nyolcadik dél-ukrajnai segélyszállítmányunk célba juttatására 2024. március 7–10. között került sor. A szállítást Odesszába és az attól további 170 kilométerre fekvő Ljubasivszka városba ez alkalommal is önkéntes munkatársaink – Szkalszkij Vladimir és felesége, Julia (Kolozsváron élő odesszai menekültek) – vállalták ezen az életveszélyes dél-ukrajnai útvonalon. A Ljubasivszkai kórháznak átadott élelmiszerek beszerzését a hollandiai Kinderen In Nood alapítvány fedezte. A további adományokat (orvosságok és kórházi műszaki eszközök) a Gondviselés Segélyszervezet vásárolta a rábízott célirányos támogatásokból. A nyolcadik segélyszállítmányunk összértéke 7700 USD.

A fentiek számszerű összegzéseként megállapítható, hogy a háború kezdete óta eltelt 30 hónapban összesen 19 segélyakciót szerveztünk meg: Kárpátaljára 11-et, Dél-Ukrajnába pedig 8-at.

Ezúton is köszönjük támogatóink rengeteg adományát és partnereink együttműködését,

amiből megvalósulhatnak az ukrajnai háború menekültjeit és otthon maradt rászorultjait szolgáló segélyezéseink! Adjon Isten békét a – két és fél éve – háború sújtotta Ukrajnának és minden erőszakot szenvedő embertársunknak szerte a világon!

Kolozsvár, 2024. augusztus 15.

| A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET
ELNÖKSÉGE

Alkalmi szociális szálláslehetőségek

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek hét erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740133027);
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365449315);
- **Brassó:** Kádár Gábor (0743576524);
- **Sepsiszentgyörgy:** Péterfi Zita Ágnes (0756777899);
- **Csíkszereda:** Solymosi Alpár (0742153716);
- **Székelyudvarhely:** Simó Sándor (0744299238);
- **Dicsőszentmárton:** Szentgyörgyi Sándor (0742185443).

Ha ArtZ, hát legyen ArtZ!

A magyar unitárius ifjúság és más felekezeti, szabadelvűen vallásos fiatalok szervezeteként működő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyesület (ODFIE) augusztus 15–18. között szervezte meg az 5. ODFIE Összművészeti Találkozót a Hargita megyei Tusnádfürdön, közel 250 fiatal részvételével.

A rendezvény elsődleges célja az, hogy a fiatalok minél több területen tudják kifejezni önmagukat a művészeti ágak által. Ugyanakkor célja az is, hogy egy olyan teret biztosítson, ahol a versenyjelleg mellett más programokba is bekapcsolódhatnak, képességeiket erősíthetik, egymástól is tanulhatnak.

A résztvevők tíz kategóriába jelentkezettek és mutathatták meg tehetségüket: színjátszás, tánc, fotó-film, képzőművészet, népdal-néptánc-népzene, vers, zene, slam poetry, kreatív írás és kézművesség. A tíz művészeti kategória mindegyikében műhelymunkák zajlottak, amelyekbe a műkedvelőként jelentkezett résztvevők is becsatlakozhattak. Ezek mellett önismereti, csapatépítő és szórakoztató játékokra is sor került.

Az idei összművészeti találkozón 36 meghívott szakember gondoskodott arról, hogy a résztvevők napközben szakmailag fejlődhessenek, és szárnyaikat olyan hozzáértők segítségével bontogathassák, akiknek a művészet a lételejük. A meghívottak sorát színművészek, zenészek, énekesek, írók, költők, pedagógusok tették színessé. A fiatalok csütörtöktől vasárnapig a felsorolt művészeti ágakban fejlődhettek, csillogtathatták meg tehetségüket, és mérhették össze tudásukat.

A rendezvény csütörtökön délután istentisztelettel vette kezdetét, amelyet Szombatfalvi Csongor, a Désfalvi Unitárius Egyházközség és a Marosi és Küküllői Egyházkörök ifjúsági ügyekért felelős lelkésze tartott. Ezt követően Bíró Attila, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör esperese köszöntötte a részt vevő fiatalokat, majd a szervezők hivatalosan megnyitották a rendezvényt. Este két vendégelőadásra került

sor: a színjátszás kategóriában Antal Örs Deli *A termék* című előadását, a tánc kategóriában az Elite Dance Company *Giselle* és *Somebody* című előadásait tekinthették meg a résztvevők. Ezután tábortűz melletti közös éneklés és zenélés tette teljessé a találkozás örömét.

A találkozó minden napját kiscsoportos reggeli áhítatok indították, amelyet a rendezvényen részt vevő teológiai hallgatók és lelkészek vezettek. Napközben a műhelymunkáké és az előadásoké volt a főszerep, esténként pedig koncertek, bulik, karaoke, Just Dance és közös filmnézés biztosították a hangulatot. Péntek este a Caravel zenekar, szombaton pedig DJ Benzo lépett az ArtZ színpadára.

Vasárnap, a rendezvény utolsó napjának délelőttjén kiértékelő beszélgetések zajlottak, majd délután sor került a várva várt díjkiosztó gálára. Az idei év újítása, hogy bizonyos kategóriákban csak fejlesztő tevékenységek zajlottak, pályamunkák nem készültek és nem kerültek díjazásra.

Az ArtZ – 5. ODFIE Összművészeti Találkozó díjazottjai a következők:

Képzőművészet kategóriában:

- I. helyezett: Bellu Andrea (Székelykeresztúr)
- II. helyezett: Kovács Melánia Ágota (Olthévíz)
- III. helyezett: Költő Lilla Hanga (Sepsikőröspatak)

Népdal kategóriában:

- I. helyezett: Ceauș Martina (Brassó)
- II. helyezett: Török Krisztina (Nyárádszereda)

Fotó kategóriában:

- I. helyezett: Adorján Zsolt (Budapest) és Silló Mátyás (Csíkszereda)
- II. helyezett: Pál Helga (Csíkszereda)
- III. helyezett: Fehér Gellért (Marosvásárhely) és Schrádi Nóra (Csíkszereda)
- Különdíj: Rácz Berecz Mátyás (Kálnok), Baricz Hunor (Nyárádszereda), Luka Sára (Sepsiszentgyörgy)

Kreatív írás kategóriában:

Líra:

Legfrappánsabb hang: Kovács Boglárka (Budapest)

Legőszintébb hang: Albert Csaba (Kápolnásfalu)

Legtudatosabb hang: Búza Bence Dániel (Budapest)

Próza:

Feszültségkeltés a narrációban az alaposság jegyében: Rácz Mózes (Kolozsvár)

Lélekvetületek a sorok közt: Benczédi Orsolya (Barót)

Valóság és élet a mesélésben: Pálfi Gellért (Várfalva)

Vers kategóriában:

I. helyezett: Király Ármin Richárd (Sepsiszentgyörgy)

Különdíj: Szabó Hanna (Aranyosrákos), Gyerkó Magor (Segesvár)

Zene kategóriában:

Különdíj: Forever – Böződi Rita Diána (Nagykádás) és Orczifalvi Dorka (Budapest)

Színjátzás kategóriában:

I. helyezett: Sedfie (Sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet)

Különdíjak:

Legjobb női alakítás: Balázs Fülöp Zsuzsa (Marosvásárhely)

Legjobb férfi alakítás: László Csongor Csaba (Sepsiszentgyörgy)

Legjobb főgonosz: Balássi Ábel (Székelyudvarhely)

Legjobb női mellékszereplő: Vajna Zsófia (Székelyudvarhely)

A zsűri különdíja: SZUIE (Székelykeresztúr)

Az ODFIE különdíja: Madfie (Marosvásárhely), Szijuk (Székelyudvarhely)

Slam poetry kategóriában:

I. helyezett: Székely Zsolt (Homoródszentpéter)

Különdíj: Zoltán Nagy Etele (Sepsiszentgyörgy), Zsidó Emese Tímea (Marosvásárhely), Zaprjajnov Janka Zorka (Budapest) és Gyerkó Magor (Segesvár).

Az idei esztendőben célunk volt hangsúlyosabbá tenni, hogy a művészetek és szervezetünk alapmeghatározása, vallásos jellege úgy kapcsolódik össze, hogy a kettő által keressük a találkozást Istennel, egymással és önmagunkkal. Ezért a nyitó istentisztelet és kiscsoportos áhítatok, valamint a különböző művészeti ágak egy közös záró istentisztelet által kapcsolódtak össze Magyar Zita Emese ifjúsági és egyetemi lelkes vezetőjével.

Köszönjük mindazoknak, akik bátran mutatták meg legjobb ArtZ-ukat és az elmúlt napokban részesei voltak az ArtZ közösségének, élettel töltve meg a rendezvény helyszíneit és programjait.

A rendezvény megvalósult a Bethlen Gábor Alap, a Magyar Unitárius Egyház, a Unitarian Universalist Funding Program, a Tusnad Camping, Sátorbérlet, a Tusnádfürdői Polgármesteri Hivatal, a Tusnádfürdői Unitárius Leányegyház-köztség támogatásával. A rendezvény partnerei: Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor, a Magyar Ifjúsági Tanács, az Erdély Mentőcsoport, Tusnad Camping, az Unitárius Teológiai Hallgatók, valamint az Unitárius Egyetemi Bentlakás Közössége. További részletek az odfie.hu/artz weboldalon vagy az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet Facebook-oldalán találhatóak.

Isten áldása legyen az összművészeti találkozó résztvevőin és kivitelezőin egyaránt.

Tusnádfürdő, 2024. augusztus 19.

| AZ ODFIE ELNÖKSÉGE

Barangoló Isten országában

SZOMBATFALVI ETELKA

Kedves Gyerekek!

Szeptemberben ismét megszólal a csengő, tágra nyílik az iskola kapuja, és ti elkezdtetek egy újabb, tartalmas tanévet.

Nem mindig volt ez így. Lehet, néha unalmasnak, fölöslegesnek élitek meg az iskola napjait, a tanulást, pedig nem az. Egykor a nagyszüleink, dédszüleink örültek volna annak a sok lehetőségnek, amelyekkel a szellemi, lelki és erkölcsi fejlődéshez járul hozzá ma az iskola.

Ám egykor a betevő falatért a két kezükkel dolgoztak meg a családok, és ebben a munkában a gyermekeknek is komoly részt kellett vállalniuk, a világháborúk alatt a szülők és gyermekeik kénytelenek voltak menekülni, elbújni az ellenség elől. Így nem csoda, hogy sokan szó szerint csak pár osztállyal maradtak egész életükre. Persze az élet nagy tanító, és becsületes, dolgozó emberekké nőttek a gyermekek is.

Figyeljétek csak meg! Tán gyengén látó, de örökön csillogó szemekkel lapozzák a nagyszülők az unokáik könyveit, és ha mesét olvasnak, érezni szívüknek tiszta szeretetét. A tanulás lehetősége nemes ajándék. Éljetek vele okosan, hálásan, mert nektek megadatott!

Feladatok

1. Keresd meg az alábbi szavakat: hála, ajándék, ősz, tudás, könyv, mese, vers, ecset.

C	Ő	M	B	N	F	Ű
V	S	Á	E	A	D	L
E	Z	Í	L	S	I	O
P	X	Á	R	Y	E	G
Ű	H	E	Q	Ú	L	K
W	V	I	B	Z	É	Ü
B	Ö	T	U	D	Á	S
A	K	Ö	N	Y	V	Ű
O	Ú	Á	Q	H	Ő	P
K	J	N	V	Y	C	W
A	T	E	C	S	E	T

2. A megadott textus alapján keresd ki a hiányzó szavakat!

*„A reménység Istene pedig töltsön be titeket a teljes és ,
hogy büvölködjétek a reménységben
a Szentlélek ereje által.”*

(Róm 15,13)

1. Héjat leszed		Hajszál! Marokkó az olimpián	Értéke- sítési bizonylat Nulla		Előállítás közbeni, ... állapot		Egyféle állati bunda		Égites- ten talál- ható!	Ima ajándékainkért	
					2. 3.				E	A zsoltárok könyve 50. részéből idézünk.	
Végtelen lap! Csata- helyszín			Keresz- tűlvág Cézium vegyjele							Mező- gazda- sági alkatrész	... szaladj olyan szekér után, ame- lyik nem vesz fel (közmondás)
							Rég élt felmenő rokonok		J		Í
Hatból egy!		Békésen elviselő Vételre ajánló						Tyúk- hang Ki... a poharát			
Dániá- ban van! Politikai közösség			Kissé tudatlan! Némán töröd!				..., mert elkésél Esélyt fontolgat				
				Alattad ellentéte Erdei rágcsáló							
Faragat- lan, tahó ember (szleng)						Hivata- los irat Olasz- ország					Névelő Szaba- don eresztő
							Föníciai A betű Biliárd- eszköz				
Elégedet- té tesz Skála- hang			Az anód párja Ellen- szegül					Srapnel- szilánk! Egyipto- mi hegy			
Amper (röv.) Ruhát újrásimít		Autó túl- kölése Üres vagon!								A szélein gyalul! Hangos- kodó	
							Titokban kinéz Amikor (régies)				
Páncél- darab! Római 150				Citromos ital Női név (máj. 22.)							
		Hegy- csúcsai Kézi mérték						„A” föld- göröngy Társaság tagjai!			
Hős, vitéz harcos						Európai félsziget Szemmel érezékel?					Befe! A bálna is ez
Arany (francia)			Nem szabad Kik meg- zavartan!					Faiparos mester Tánclec- ke része!			
							Ellop London határai!				
Disszi- dens Német és szlo- vák gép- kocsijelzés	A			Korall- zátony Szertar- tás vége!						Tekereg- ni kezd! Kilo- (röv.)	, Kutyafej!

SZEPTEMBER

Ima ajándékainkért

Istenem, képzeletben végighúzzuk ujjunkat lelkünk térképén. Látjuk eddig megtett utunkat, s elképzeljük, mi minden vár még. Vannak kételyek, de van elhatározás is. Vannak félelmek, de van mindeneket felülíró szeretet is. Vannak bizonytalanságok, de van nagy erőket megmozdító hit is. Vannak göröngyök, de van mindeneket elsimító jóság is.

Minden, ami megtörtént, minden, ami az érzésekben gyökeret vert, minden kapcsolódás, minden álom, minden pillanat a te ajándékod. Most ezért adunk hálát. A mellénk rendelt társakat, akikkel igaz lehet a perc, köszönjük. Az időt, amit nekünk kínálsz, s a benne lévő lehetőségeket köszönjük. A fényt, a borút, az elindulást és elakadást, a számadást és tervezést köszönjük. Az új megismerését, az elengedéseket, amelyek tanítanak mulandóságra és szabadságra, köszönjük. A múlt gyökereit és tanításait, amely a jelenben is megtart, köszönjük. A könnyeink és a fájdalmaink, amelyet Veled képesek vagyunk elhordozni, amely építkezésre és növekedésre tanít, köszönjük. Az örömet és játékot, amely az egyszerű létezés síkjából átemel az életbe, köszönjük. A megírt és íratlan tanításokat, amelyek irányt mutatnak az úton, köszönjük. Az emberrel való együtt fájást, együtt remélést, köszönjük. Köszönjük ajándékaidat, amelyek által kiteljesíthetjük a percet, beteljesíthetjük a ránk bízottakat. Maradj társunk, kísérv mindig a lelkünkhez vezető úton, hogy ezáltal is közelebb kerüljünk a teremtményeidhez és a teremtett világodhoz. Ámen.

| PÉTERFI ZITA ÁGNES